

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MANAGEMENTU

Uplatnění technických památek v cestovním ruchu

Use of Technical Monuments in Tourism

Student: Barbora Hájková

Vedoucí bakalářské práce: Doc. Ing. Václav Lednický, CSc.

Ostrava 2012

Zadání bakalářské práce

Student: **Barbora Hájková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6501R006 Ekonomika cestovního ruchu
Specializace: 02 Ekonomika cestovního ruchu
Téma: Uplatnění technických památek v cestovním ruchu
Use of Technical Monuments in Tourism

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Metodika zpracování a cíl práce
  3. Teoretická východiska - uplatnění technických památek v cestovním ruchu
  4. Popis center technických památek v ČR
  5. Výsledky výzkumu
  6. Doporučení
  7. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

FRANCOVÁ, Eva. *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0719-1.
NOVOTNÁ, Daniela. *Technické památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. Praha: Olympia, 2004. ISBN 80-703-3831-8.
ŠPIC, Štefan. *Ostrava nonstop*. Ostrava: Repronis, 2010. ISBN 978-80-7329-242-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

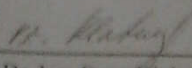
Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Václav Lednický, CSc.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

Ing. Petra Horváthová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Uplatnění technických památek v cestovním ruchu* vypracovala samostatně pod vedením Doc. Ing. Václava Lednického, CSc. podle odborné literatury a ostatních zdrojů uvedených v seznamu použité literatury. Přílohu č. 1 a přílohu č. 2 jsem samostatně doplnila.

V Uherském Hradišti dne 11. května 2012

Barbora Hájková

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat Doc. Ing. Václavu Lednickému, CSc. za vedení bakalářské práce, cenné rady a připomínky při zpracování a rovněž za ochotu a věnovaný čas. Zároveň bych chtěla poděkovat zaměstnancům vybraných památek za ochotu poskytnout důležité informace.

OBSAH

Obsah.....	3
1 Úvod.....	5
2 Metodika zpracování a cíl práce	7
2.1 Metodika zpracování	7
2.2 Cíl práce.....	7
3 Teoretická východiska – uplatnění technických památek v cr	8
3.1 Cestovní ruch.....	8
3.1.1 Historický vývoj cestovního ruchu	8
3.1.2 Základní pojmy v cestovním ruchu	9
3.1.3 Typologie cestovního ruchu.....	10
3.2 Industriální cestovní ruch	11
3.3 Technická památka	12
3.3.1 Technologický tok	13
3.3.2 Autenticita posledního pracovního dne	13
3.3.3 Úloha a postavení technické památky v krajině	14
3.3.4 Využití technických památek v cestovním ruchu	14
4 Popis center technických památek v ČR	16
4.1 Moravskoslezský kraj	16
4.1.1 Historie.....	17
4.1.2 Povrch kraje	17
4.2 Ostrava.....	18
4.2.1 Historie.....	19
4.2.2 Městské obvody	21
5 Výsledky výzkumu	24
5.1 Přínos cestovního ruchu pro ekonomiku	24
5.2 Technické památky v Ostravě	24

5.2.1	Vítkovické železářny	24
5.2.2	Důl Hlubina.....	25
5.2.3	Plynojem	26
5.2.4	Hornické muzeum OKD	27
5.2.5	Důl Michal	29
5.3	Přestavba industriálních památek v regionu Severní Morava a Slezsko	32
5.3.1	Projekt Nové Vítkovice	32
5.3.2	Zařazení Dolu Michal do sítě evropských industriálních památek.....	34
5.4	Dotazníkové šetření	35
6	Doporučení.....	43
7	Závěr	44
	Použitá literatura.....	45
	Knižní zdroje	45
	Odborná periodika	45
	Internetové zdroje	46
	Seznam obrázků.....	49
	Seznam tabulek.....	50
	Seznam grafů	51
	Seznam zkratk.....	52
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	53
	Seznam příloh.....	54
	Příloha č. 1 – fotogalerie	1
	Příloha č. 2 – dotazník Technické památky v Ostravě	1

1 ÚVOD

V současné době představuje cestovní ruch neodmyslitelnou součást životního stylu a potřeb lidí. Jeho přínosy jako součástí významného ekonomického odvětví se projevují jak v makroekonomických peněžních a měnových vztazích, ale i ve vytváření nových pracovních míst, například i v problémových regionech z hlediska zaměstnanosti.

Cestovní ruch se řadí mezi **nejvýznamnější ekonomické obory ve světovém hospodářství a představuje tak jednoho z největších zaměstnavatelů, kdy příležitosti vytváří bez velkých investic.** Díky vysokému multiplikačnímu efektu každé pracovní místo v cestovním ruchu umožňuje vznik v průměru dalším třem pracovním příležitostem. Zaměstnání v této oblasti mohou být trvalá, sezonní nebo příležitostná.

Odvětví cestovního ruchu dále zahrnuje dopravu, turistická zařízení poskytující ubytování a stravování, služby cestovních kancelářů a agentur, průvodcovské služby, turistické informační systémy a další služby.

Cestovní ruch je často ovlivňován různými vnějšími vlivy. Jedná se hlavně o politickou situaci v jednotlivých státech představujících cílovou destinaci a dále vývoj vztahů mezi jednotlivými státy či jejich uskupeními navzájem. Jedním z nejhorších faktorů je válka, která zastavuje cestovní ruch nejen v zemích, které se zúčastňují válečného konfliktu, ale i v zemích sousedních. Novým velmi nebezpečným prvkem je světový terorismus.

Českou republiku můžeme zařadit mezi země s výhodným potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu. Na tomto území mohou turisté obdivovat hrady a zámky, které se váží k naší historii, starobylé sakrální a světské památky, nebo přírodní krásy našich hor a národních parků. Tyto kulturní památky jsou všeobecně známé a turisty často navštěvované, avšak z důvodu vysoké konkurence na trhu cestovního ruchu je třeba nabídnout zákazníkům další nové atraktivitu. Ty mohou představovat technické památky, které dokumentují rozvoj průmyslu z dob industrializace až po současnost. Technické památky představují jedinečné nebo typické pozůstatky, které dokládají vývoj techniky a její úroveň v určitých historických etapách. Jednak jsou připomínkou technické vyspělosti národa, ale zároveň díly, která představují součinnost výtvarné a funkční stránky staveb.

Zaměřila jsem se hlavně na technické památky nacházející se v Ostravě, protože poslední dobou procházejí významnou rekonstrukcí a jsou tak přibližovány veřejnosti. V teoretické části zmiňuji základní údaje o cestovním ruchu, jeho historický vývoj a vymezení pojmu industriální cestovní ruch. Dále zde vysvětluji pojem technická památka, její úlohu a postavení v cestovním ruchu a nakonec i využití movitých a nemovitých

industriálních památek v CR. Následně stručně charakterizují území Moravskoslezského kraje se zaměřením na město Ostravu a městské obvody. V praktické části popisují ostravské technické památky, jejich uplatnění v cestovním ruchu, návštěvnost v uplynulých letech a dotazníkovým šetřením zjišťují názory potencionálních turistů na tyto památky. Cílem mé bakalářské práce je přiblížit technické památky širší veřejnosti, neboť se jedná o unikátní soubory staveb a je nutné vyzdvihnout jejich význam pro uplatnění v cestovním ruchu a další rozvoj vědy a techniky v regionu.

2 METODIKA ZPRACOVÁNÍ A CÍL PRÁCE

2.1 Metodika zpracování

Důležitým krokem každé studijní činnosti a odborné práce v rámci přípravy je vytvoření si názoru na danou problematiku a studium odborné literatury. Základem teoretické části a zároveň sekundárním výzkumem mé bakalářské práce je shromáždění zdrojů o cestovním ruchu, jeho historický vývoj a vymezení nejdůležitějších pojmů. Srozumitelnou formou jsem se snažila objasnit pojem technická památka, její dělení a případné využití v cestovním ruchu. V další části popisuji Moravskoslezský kraj a město Ostravu od historie po současnost. Součástí je i popis městských obvodů Vítkovice, Petřkovice a Michálkovice a jednotlivých technických památek jako Dolní oblast Vítkovice, Hornické muzeum OKD a důl Michal.

Ve výsledcích výzkumu jsem se zaměřila především na představbu a rekonstrukci těchto památek, srovnání návštěvností v uplynulých čtyřech letech a snažila jsem se získat informace od obyvatel, jestli znají tyto památky a mají zájem je navštěvovat.

Veškeré informace pro mou bakalářskou práci jsem získávala z odborné literatury, odborných publikací a spolehlivých internetových zdrojů. Při terénním průzkumu jsem shromažďovala primární data ve formě anketního průzkumu a fotografováním jednotlivých technických památek.

Po shromáždění všech informací jsem provedla pečlivou analýzu získaných poznatků, komparativní metodou srovnala návštěvnosti jednotlivých památek a následně vyhodnotila a interpretovala výsledky výzkumu, ze kterých vyplynula uvedená doporučení.

2.2 Cíl práce

Hlavním cílem mé bakalářské práce je shromáždit všechny dostupné primární a sekundární informace a vyvodit z nich pomocí metody analýzy a komparace využití technických památek na Ostravsku v cestovním ruchu.

Dále shrnout a vysvětlit základní pojmy a vztahy cestovního ruchu ve vazbě na historický a ekonomický vývoj společnosti v oblasti CR. Vlastním výzkumem na základě dostupných dat a informací a pomocí dotazníkového šetření se pokouším analyzovat současný stav a význam hlavních technických památek Ostravska. Podrobněji se zaměřuji na jejich úlohu a přínos z hlediska historického a vzdělávacího, které mohou mít dopad do budoucnosti. Ve vazbě na obecnou definici CR ukázat na ekonomický přínos a platební bilanci cestovního ruchu.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA – UPLATNĚNÍ TECHNICKÝCH PAMÁTEK V ČR

3.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch je významným společensko-ekonomickým fenoménem jak z pohledu jednotlivce, ale i celé společnosti. Každým rokem představuje největší pohyb lidské populace za účelem rekreace, poznávání a potřeby trávení příjemné dovolené. Je součástí spotřeby a způsobu života obyvatel především ekonomicky vyspělých zemí. V mezinárodním měřítku exportních odvětví se řadí na třetí místo za obchod s ropou a automobilovým průmyslem.

Začátek rozvoje moderního cestovního ruchu je obvykle datován do období na přelomu 19. a 20. století, kdy se začal ve vyspělých krajinách formovat jako odvětví společenské činnosti. Někdy jsou jeho prvopočátky spojovány s obdobím průmyslové revoluce jako důsledku tehdejších technických, ekonomických a sociálních podmínek. Kromě primární nabídky přírodních a kulturně-historických podmínek totiž vyžaduje i možnost svobodného pohybu obyvatelstva, přiměřený fond volného času a volnou kupní sílu na uspokojování těchto potřeb. [1]

3.1.1 Historický vývoj cestovního ruchu

Historické kořeny cestovního ruchu sahají hluboko do historie vývoje společnosti. Původně měly cesty různý charakter a motivaci, ale především nebyly zábavou pro obyvatelstvo. Hlavní motivací byl obchod, objevitelské cesty, vojenské výpravy, náboženství, vzdělání a vědecké zájmy. V minulosti bylo cestování výsadou majetných vrstev obyvatel.

Moderní podoba cestovního ruchu se začala formovat až ve druhé polovině 19. století v souvislosti s rozvojem průmyslu a celosvětového hospodářství. Na to začaly navazovat první cestovní kanceláře, které zajišťovaly dopravu, ubytování a další služby spojené s cestovním ruchem. Prvním organizovaným výletem byl v roce 1841 výlet vlakem z Leicesteru do Loughboroughu, který organizoval Thomas Cook. Ten rozpoznal mezi lidmi zájem o cestování a rekreaci a ve své první cestovní kanceláři přišel s nabídkou komerčních služeb a vytvořil tak předpoklady pro vznik trhu cestovního ruchu.

Skutečným hospodářským odvětvím se cestovní ruch stal na začátku 20. století a svého největšího rozmachu dosáhl po druhé světové válce vlivem rychlého ekonomického rozvoje společnosti, vědecko-technického pokroku a rozvoje v oblasti dopravy. Ke vzniku

moderního masového cestovního ruchu přispělo dlouhodobé relativně stabilní mírové období. [27]

Etapy vývoje cestovního ruchu

Obecně můžeme rozdělit vývoj cestovního ruchu do tří etap, přičemž v každé z etap docházelo k důležitým skutečnostem z hlediska rozvoje odvětví a společnosti. Tab. 3.1 rozděluje charakter cestovního ruchu od úzké společenské skupiny k masám.

Tab. 3.1 Etapy vývoje cestovního ruchu

Etapa	Období	Dopravní prostředek	Motivace	Účastníci	Hlavní vliv
Prefáze	do r. 1850	pěšky, kůň, drožka, zčásti loď	poutní cesty, křížácké výpravy, obchod, objevitelské cesty, vzdělání	elita, šlechta, obchodníci	náboženství
Počáteční fáze	1850 - 1914	železnice, parní loď	zotavení, rekreace	nová střední vrstva	technická revoluce
Rozvojová fáze	1914 - 1945	železnice, automobil, autobus, letadlo (liniové)	léčení, rekreace, komerční účely	pracující s vyšší životní úrovní	rozvoj tržního hospodářství a kapitalismu
Vrcholová fáze	po roce 1945	automobil, letadlo (charter)	regenerace, rekreace, komerční účely	všechny vrstvy (ve vyspělých zemích)	globalizace

Zdroj: www.garep.cz [27]

3.1.2 Základní pojmy v cestovním ruchu

Cestovní ruch dle UNTWO

Podle definice UNTWO „cestovní ruch představuje činnost osob, spočívající v cestování a pobytu v místech mimo místo jejich obvyklého pobytu po dobu kratší než je jeden ucelený rok za účelem využití volného času, obchodu a za jinými účely.“ Lednický (2004, s. 16).

Tato definice vylučuje cesty v rámci místa trvalého bydliště, pravidelné cesty do zahraničí, dočasné přistěhování za prací a dlouhodobé migrace.

Cestovní ruch dle Aiest

Mezinárodní sdružení expertů cestovního ruchu definuje pojem cestovní ruch jako souhrn jevů a vztahů, které vyplývají z cestování nebo pohybu osob, přičemž místo pobytu není trvalým místem bydlení a zaměstnání. [8]

Průmysl cestovního ruchu

Ryglová [8] tvrdí, že průmysl cestovního ruchu je souhrnem podnikatelských aktivit a hmotných podmínek cestovního ruchu. Je to tedy soubor restauračního stravování, hotelnictví, činnost cestovních kanceláří a doprovodných služeb.

Účastník cestovního ruchu

- **stálý obyvatel (rezident)** – v mezinárodním cestovním ruchu je to osoba, která žije v dané zemi alespoň jeden rok. V domácím cestovním ruchu se jedná o osobu, která alespoň šest měsíců žije v daném místě,
- **návštěvník** – v mezinárodním cestovním ruchu je to osoba, která cestuje do jiné země, než má své trvalé bydliště na dobu kratší než jeden rok a účel cesty je jiný než výdělečná činnost navštívené země. V domácím cestovním ruchu je návštěvníkem osoba, která má trvalé bydliště v dané zemi a cestuje na jiné místo v zemi mimo své bydliště na dobu kratší šest měsíců za účelem jiným než vykonávání výdělečné činnosti,
- **turista** – dočasný návštěvník, který se zdrží v zemi alespoň po dobu zahrnující jedno přenocování, ne však déle než jeden rok v mezinárodním cestovním ruchu a šest měsíců v domácím cestovním ruchu. Účel cesty je jiný než výkon placené činnosti,
- **výletník** – osoba, která se v navštívené zemi nebo místě zdrží méně než jeden den, aniž by zde přespala,
- **cestující** – jakákoliv osoba na cestě mezi dvěma nebo více lokalitami.

Destinace cestovního ruchu

Destinace cestovního ruchu je místo s atraktivitami a s nimi spojenými zařízeními a službami cestovního ruchu, které si účastník cestovního ruchu vybírá pro svou návštěvu a které poskytovatelé na trhu nabízejí. [2]

3.1.3 Typologie cestovního ruchu

Specifikovat cestovní ruch jen ve všeobecné rovině by bylo nedostačující z důvodu každodenní praxe, kdy se projevuje v různých druzích a formách, které se neustále vyvíjejí a obohacují v závislosti na poptávce účastníků CR a možnostech nabídky.

Členění cestovního ruchu na druhy vychází z motivace účastníků, tj. účel, pro který cestují a pobývají přechodně na cizím místě, a forma rozděluje cestovní ruch na základě vnějších faktorů a vlivů. [1]

Druhy cestovního ruchu

- rekreační cestovní ruch,
- kulturní cestovní ruch,
- společensky zaměřený cestovní ruch,
- sportovně turistický a sportovní cestovní ruch,
- ekonomicky orientovaný cestovní ruch,
- cestovní ruch specificky orientovaný.

Formy cestovního ruchu

- podle místa realizace,
- podle délky pobytu,
- podle způsobu organizace průběhu,
- podle způsobu účasti a formy úhrady nákladů účasti,
- podle počtu účastníků,
- podle věku účastníků,
- podle ročního období (sezóny),
- podle způsobu ubytování,
- podle použitého dopravního prostředku,
- podle převažujícího prostředí pobytu.

3.2 Industriální cestovní ruch

Industriální cestovní ruch, také průmyslová turistika, může být definován jako návštěvy míst, které představují konkrétní typ poznatků z minulosti, současnosti nebo budoucnosti široké veřejnosti.

Můžeme jej rozdělit do tří kategorií, a to

- průmyslové dědictví cestovního ruchu,
- vědecký cestovní ruch,
- návštěvy podniků, které ukazují postup výroby návštěvníkům. [19]

Industriální turistika se může zaměřovat na

- zdroje energie – větrné, vodní a jaderné elektrárny, parní stroje a mlýny,
- důlní průmysl – lomy, doly, související provozy a stavby,
- výrobní kapacity – zemědělství, textilní průmysl, chemický průmysl, potravinářství, porcelánky, sklárny, železárny, apod.,
- veřejné služby – plynárny, vodárny, kanalizace, pošta, telekomunikace,
- obchodní stavby – sklady, velkoobchody,
- přidružené stavby a modelová města – dělnické kolonie, doky nebo domy majitelů.

Česká republika jako značně průmyslová země má řadu příležitostí pro rozvoj industriálního cestovního ruchu.

3.3 Technická památka

Pojem technická památka můžeme definovat několika způsoby. Výkladový slovník CR uvádí, že „**technická památka je stavba, technické zařízení nebo technické řešení jedinečné nebo zajímavé svým provedením, umístěním, zachovalostí, velikostí, vztahem k okolním stavbám, historickým nebo současným významem, designem apod. a stávající se tak cílem pro návštěvníky (např. mosty, tunely, vodní a větrné mlýny, těžní věže, železniční viadukty, kanály, atd.)**“¹. Zelenka, Pásková (2002, s. 288)

Technickou památkou se dále rozumí jedinečné nebo typické hmotné pozůstatky dokládající vývoj techniky a její úroveň v určitých historických podmínkách. Podle povahy se tyto památky dělí na movité a nemovité. Další členění rozlišujeme podle jednotlivých druhů výrobních odvětví.

Od ostatních kulturních památek se technické památky odlišují jejich technickou a výrobní funkcí s cílem přizpůsobit přírodu potřebám člověka a vyrobit materiální statky. Technickou hodnotu těchto památek představuje uplatnění pokrokových technických principů, technologických metod a konstruktivních řešení. Tato hodnota, která přispěla ke zvýšení hospodárnosti a produktivity výroby se projevuje nejen ve vlastním technickém zařízení a výrobním vybavení technických staveb a výrobních objektů, ale i v provozních stavbách, jejichž plánovitě rozmístění, dispozice, řešení konstrukcí a architektonické formy byly ovlivněny výrobním procesem a technologií. [2]

Předností technických památek je skutečnost, že se od ostatních kulturních památek odlišují tím, co lidé vymýšleli, aby dosáhli pokroku a ekonomických cílů. Obecně nepatří mezi turisticky nejatraktivnější a jejich nejčastějšími návštěvníky jsou vzdělanci, studenti

a odborná veřejnost, jejichž motivy návštěv jsou rozdílné od tradičních motivačních faktorů v ČR. Jejich zájmy jsou především poznávací a vzdělávací. Tyto motivy nelze zcela striktně rozdělit, nebo jednoduše vymezit, neboť se svým účelem i podstatou prolínají a jsou blízké lidské povaze a chování jednotlivce.

Tab. 3.2 TOP 5 nejnavštěvovanějších technických památek v ČR za rok 2010

Pořadí	Název objektu	Typ	Návštěvnost (v tis.)	Kraj
1.	Petřínská rozhledna	technické památky	354,4	Praha
2.	Pivovar Plzeňský Prazdroj	technické památky	226,7	Plzeňský
3.	Hornické muzeum v Příbrami	důl, štola, hornické muzeum	120,3	Středočeský
4.	České muzeum Stříbra, Kutná Hora	důl, štola, hornické muzeum	105,7	Středočeský
5.	Škoda auto muzeum, Mladá Boleslav	technické památky	103,4	Středočeský

Zdroj: www.czechtourism.cz [24]

3.3.1 Technologický tok

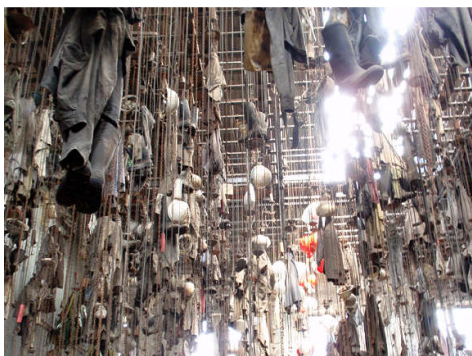
Jak uvádí Lednický [2] technologický tok můžeme popsat jako systém tvořený více technologickými vazbami nebo vícerym technickým zařízením, které představují řadu na sebe navazujících činností a operací. Proto je nutno průmyslové technické památky posuzovat především podle technologického celku.

3.3.2 Autenticita posledního pracovního dne

Jedná se o zachování původních stop provozu a vytvoření reálného prostředí. Jako by lidé, kteří v daném objektu pracovali, právě včera odešli a zanechali vše na původním místě. Tato myšlenka zdůrazňuje vytvoření hodnověrného prostředí, které by skutečně představovalo poslední pracovní den. Díky tomu můžeme vidět špinavé a oprýskané stěny, ohmatané zábradlí, prošlapané schody, či odložené části pracovních oděvů.

Důležitý je provozuschopný stav klíčových mechanismů. Proto je u technických památek žádoucí za účelem jejich zprovoznění doplnění chybějících částí a součástí a zajištění nejen jejich provozuschopnosti, ale i technické bezpečnosti. Obecně však platí, že by počet novodobých zásahů měl být omezen na nezbytné minimum. [2]

Obr. 3.1 Šatny dolu Michal

Zdroj: vlastní foto

3.3.3 Úloha a postavení technické památky v krajině

Moderní průmysl, který vznikl přibližně před třemi sty léty, s sebou přinesl nejen bohatství zemím, kde se rozvíjel, ale zároveň i řadu objektů, které doprovázely jeho vývoj. Nově vzniklá industriální architektura vytvořila stavby nejrůznějšího výrobního zaměření. S touto stavební změnou výrobních zařízení a objektů technické infrastruktury došlo i ke změnám vzhledu měst. V minulosti tvořila obraz českého města trojice výškových dominant, a to věž hradu či zámku, věže městského kostela a věž radnice. S rozvojem průmyslu tyto dominanty doplnily komíny továrních objektů, které znázorňovaly dynamiku, sílu, modernost, prosperitu a životaschopnost města jako nutný odraz technologického rozvoje města a jeho životních potřeb. Díky tomu se průmyslové objekty stávají významnými orientačními body města i krajiny.

Technické památky nejsou stejnorodé povahy a každý druh má své specifické rysy dané jejich výrobním účelem. Proto má jejich charakter vliv nejen na umístění v krajině, ale také i na jejich působení a okolí. Z tohoto důvodu byly industriální památky začleněny do několika skupin. [2]

3.3.4 Využití technických památek v cestovním ruchu

Technické památky jsou významnou složkou historické krajiny a důležitým prvkem, který souvisí s životem a hospodářským vývojem obcí. Proto je nutné nejen o ně pečovat a chránit jako pozůstatek minulosti, ale zároveň v nich vidět složku lidské vzdělanosti. Jedním z hlavních úkolů je přiblížit technické památky lidem a využít jejich přednosti z hlediska poznání. [2]

Movité památky

Mezi movité technické památky můžeme zařadit jak stálé expozice muzeí, ale i dopravní prostředky jako jsou automobily-veteráni, motocykly-veteráni, historické vlakové soupravy využívané formou nostalgických jízd, staré typy tramvajových souprav a autobusů, které jsou nabízeny spolu s řidičem k projížďce po městě a okolí, využití historických letadel, anebo starých kolesových parníků používaných k projížďkám a vyhlídkovým jízdám.

Zajímavým způsobem je využití movitých technických památek jako restauračního zařízení. Jedná se především o velká dopravní letadla, jídelní zahraniční vozy, případně staré tramvajové vozy. [2]

Nemovité památky

U nemovitých památek existuje celá řada jejich využití. Například provedení vnitřní rekonstrukce objektu, to znamená změnu technického a technologického vybavení na žádoucí současnou úroveň. Tím by bylo možno pokračovat v původní výrobní aktivitě a původní vzhled i dispozice objektu by tak zůstaly zachovány. Dalším příkladem může být přestavba průmyslových objektů na muzea, hotely, restaurace, tržnice nebo zábavní střediska, přičemž přestavbou by původní jedinečnost objektu zůstala zachována, ale došlo by ke změně využití celého objektu. Jiným možným řešením je výstavba průmyslových skanzenů a tvorba účelově zaměřených průmyslových muzeí a podnikových muzeálních expozic. Jedním z nejčastějších je prohlídka historických provozů, kde se uchovala původní, pro návštěvníky přitažlivá výroba. Nemovité technické památky mohou být přebudovány na obytné prostory, kdy podmínkou je zachování vzhledu průmyslových nemovitostí a respektování vnitřních industriálních prvků (byty typu loftů). [2]

4 POPIS CENTER TECHNICKÝCH PAMÁTEK V ČR

4.1 Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj se nachází v severovýchodní části Moravy a v jižní části Slezska. Na severu sousedí s Polskem, na východě se Slovenskem, na jihu se Zlínským krajem a na západě s Olomouckým krajem. Rozlohou je Moravskoslezský kraj šestým největším, ale počtem obyvatel (1 230 534 obyvatel k 31. 12. 2011) se řadí na první místo a patří tak mezi nejhustěji obydlené kraje v České republice. [7]

Kraj vznikl současně s ostatními 13 členskými kraji 1. ledna 2001. Po jediné územní změně v roce 2005 má rozlohu 5 427 km² a skládá se celkem z 6 bývalých okresů (od západu Bruntál, Opava, Nový Jičín, Ostrava-město, Karviná a Frýdek-Místek) a území 22 obcí s rozšířenou působností. Nachází se zde celkem 5 statutárních měst, 35 měst, 3 městyse a 300 obcí. Největším městem je Ostrava a dalšími významnými sídly jsou podle počtu obyvatel Havířov, Karviná, Frýdek-Místek, Opava nebo Třinec. [23]

Metropolí kraje je Ostrava, která je naším třetím největším městem. V minulosti byla známá hlavně díky svému průmyslu a dnes patří mezi významná kulturní centra kraje.

Obr. 4.1 Mapa Moravskoslezského kraje

Zdroj: www.google.cz [21]

4.1.1 Historie

Vynecháme-li pravěk, pak byl Moravskoslezský kraj osidlován od 12. stol., kdy začaly být především v rámci německé kolonizace obydlovány oblasti podél řek a v blízkosti důležitých obchodních cest. K těm patřily například Jantarová stezka, Solná cesta nebo Severní cesta. V tomto období vznikaly strážní hrady a základy měst. Oblasti hor byly osidlovány až v 16. a 17. stol. Od 17. stol se začala formovat jádra měst do dnešní podoby, přičemž na jejich okrajích probíhala od přelomu 18. a 19. stol. industrializace.

Mezi nejstarší pamětihodnosti kraje patří zříceniny hradu Hukvaldy, Starý Jičín, Sovinec, či Slezskoostravský hrad. Významnými atraktivitami jsou jedinečná městská centra Štramberku, Nového Jičína a Příboru. Historický význam mají i další města jako Opava, Frýdek-Místek, Ostrava, Hradec nad Moravicí, Fulnek, Bílovec, Krnov, Bruntál, atd. [16]

Moravskoslezský kraj má dlouhou tradici průmyslové výroby. Počátek je spojen se zahájením těžby uhlí v druhé polovině 18. století. Nejprůmyslovější je ostravsko-karvinská oblast, která zažila největší rozmach od poloviny 19. století do druhé poloviny 20. století. Na konci devadesátých let 20. století došlo k uzavírání řady dolů a mnoha podniků, ale zároveň k nárůstu domácích i zahraničních investic. V důsledku těchto změn došlo ke zvýšení nezaměstnanosti, ale na druhou stranu k výraznějšímu zlepšení v oblasti ochrany životního prostředí. Mezi konkrétní technické památky patří areál Landek v Ostravě-Petřkovicích, tzv. Dolní oblast v Ostravě-Vítkovicích nebo úzkorozchodná železnice Třemešná – Osoblaha. [7]

4.1.2 Povrch kraje

Přírodní podmínky kraje jsou velmi rozmanité. Na západě se zdvíhá masiv Hrubého Jeseníku s nejvyšším vrcholem Pradědem (1 492 m n. m.) a na jihovýchodě se rozkládají Moravskoslezské Beskydy s nejvyšším vrchem Lysou horou (1 323 m n. m.). Prostor mezi nimi se nazývá Moravská brána a představuje tradiční dopravní spojení s ostatními částmi republiky. S horskými oblastmi kontrastuje Opavsko-ostravská pánev, jejíž součástí je i nejnižší bod kraje nacházející se v místě, kde řeka Odra opouští území České republiky. Do Moravské brány zasahuje Chráněná krajinná oblast Poodří s jedinečnými mokřadními ekosystémy, které se nacházejí v nivě řeky Odry a chráněné krajinné oblasti můžeme najít i na území Beskyd a Jeseníků. [7]

Tab. 4. 1 TOP 5 nejnavštěvovanějších turistických cílů v Moravskoslezském kraji za rok 2010

Pořadí	Název objektu	Typ	Návštěvnost (v tis.)	Lokalita
1.	Svět miniatur, Sklep strašidel a Slezskoostravský hrad	zábava	378,9	Ostrava
2.	Zoologická zahrada	zoologická zahrada	328,6	Ostrava
3.	Dinopark	zábava	158	Ostrava
4.	Galerie výtvarného umění v Ostravě	muzeum, galerie	97,6	Ostrava
5.	Regionální muzeum Kopřivnice	muzeum, galerie	86,6	Kopřivnice

Zdroj: www.czechtourism.cz [24]

4.2 Ostrava

Ostrava je metropolí Moravskoslezského kraje. Nachází se přibližně 10 km od hranic s Polskem a 50 km od hranic se Slovenskem. S rozlohou 214 km² a téměř 316 000 obyvateli je třetím největším městem v republice. Její východní, severní a západní část leží ve Slezsku, centrum a jih se rozkládá na Moravě. Současnou Ostravu tvoří 34 historických měst a obcí rozdělených do 23 městských obvodů. Městem protékají čtyři řeky, a to Ostravice, Odra, Opava a Lučina.

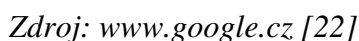
Město patří mezi nevýznamnější centra vzdělanosti, umění, vědy, průmyslu a obchodu České republiky. Na ostravských vysokých školách studuje přibližně 40 tisíc posluchačů a sídlí zde také celá řada důležitých firem, institucí a organizací regionálního i celorepublikového významu. [9]

Ve druhé polovině 20. století byla Ostrava chápána jako ocelové srdce republiky. To se ovšem v posledních letech změnilo a město nabízí svým návštěvníkům příjemný pohled na mnohé historické památky. [5]

Ostrava leží v údolí, v tzv. Moravské bráně, mezi horstvy Jeseníků a Beskyd. Velkou část území města pokrývají lesy, parky a sídlištní zeleň. Na jejím území roste třicet památných stromů. Nachází se zde více než sto třicet významných krajinných prvků, tři přírodní rezervace a čtyři přírodní památky. K těm patří dvě části Chráněné krajinné oblasti Poodří přímo na území města. Jsou jimi Polanecký les a Polanecká niva. Nově chráněným územím jsou přírodní rezervace Rezavka a Turkov s lužními lesy a dále přírodní rezervace kolem rybníku Štěpán. Součástí chráněných území je i Národní přírodní památka vrch Landek s výchozy uhelných slojí na povrch. Tyto karbonské sedimenty jsou staré kolem 320 milionů

Unikátem je zalesněná halda Ema, která obsahuje 4 miliony kubíků hluyiny. Přibližně 150 let starý odval uvnitř hoří a teplota hluboko v nitru dosahuje až 1 500 °C. Bez ohledu na roční období je Ema stále zelená. Tepelnými a chemickými procesy vznikají nové nerosty, jako například porcelanity a jaspisy. V současnosti je bohužel přístup na haldu zakázáný.

Obr. 4.2 Mapa Ostravy

Název města je odvozen od názvu stejnojmenné řeky Ostravice a skládá se ze dvou částí: staroslověnského výrazu ostra, což znamená bystrá nebo rychlá, a staré indoevropské koncovky -ava, která označuje vodní tok. [9]

Ostrava je dodnes vnímána spíše jako industriální město, v minulosti byla významným obchodním a tranzitním centrem ležícím při Jantarové stezce, která spojovala oblast Baltu se Středomořím.

První archeologicky doložené údaje o osídlení spadají do doby lovců mamutů, jejichž sídliště se nacházelo na vrchu Landek nad soutokem Ostravice a Odry. Tito lovci zřejmě jako první na světě používali k udržování svých ohnišť uhlí, které zde přirozenou cestou vystupovalo na povrch. Tyto objevy činí z ostravských nalezišť světový unikát. Odtud také pochází velmi cenný nález torza sošky tzv. Landecké Venuše. Od 8. století měli na Landeku své hradiště příslušníci slovanského kmene Holasiců.

Obr. 4.3 Landecká Venuše

Zdroj: www.google.cz [20]

První písemná zmínka týkající se dnešní části Moravská Ostrava byla nalezena v listině olomouckého biskupa Bruna ze Schauenburku z roku 1267, kdy tato malá osada získala statut města a městská práva. Ve druhé polovině 13. století nechal král Přemysl Otakar II. nad soutokem Odry a Ostravice vybudovat královský hrad Landek. Velkou roli v obživě tehdejších obyvatel hrálo zemědělství a město mělo spíše vesnický ráz. [7] Koncem 14. století již bylo městečko chráněno pevnými hradbami a rovněž zde bylo sídlo farnosti. Další rozmach města pokračoval, když Moravská Ostrava koupila vsi Čertovu Lhotku, dnešní Mariánské Hory, a Přívoz.

V tomto období rozkvětu zasáhl Ostravu v roce 1556 obrovský požár a celé město lehlo popelem. Následně v roce 1625 zasáhla obyvatele epidemie moru, která způsobila smrt asi pětiset osob. Na začátku 18. století žilo ve městě pouze tisíc obyvatel a v polovině tohoto století se Moravská Ostrava co do velikosti řadila až na 53. místo mezi moravskými městy.

Rozhodujícím obratem ve vývoji města byl nález kamenného uhlí, vybudování Rudolfovy hutě ve Vítkovicích roku 1828 a výstavba severní dráhy Ferdinandovy. Koncem 19. století se stala Moravská Ostrava nejvýznamnější průmyslovou oblastí Rakousko-Uherska a nahradila tak nadřazené státní centra Nový Jičín a Místek. Za první republiky došlo

ke spojení některých obcí, které pak utvořily jediný správní celek Moravská Ostrava, Přívoz, Vítkovice, Mariánské Hory, Zábřeh nad Odrou, Nová Ves a Hrabůvka. Po obsazení města Německem došlo k vynucenému připojení dalších obcí. Po válce v roce 1946 se proto název Moravská Ostrava změnil na Ostrava. [17]

Za 2. světové války představovala Ostrava důležitou průmyslovou a surovinovou základnu, která sloužila nacistické Třetí říši a řada osob byla nasazena na nucené práce. Na konci války bylo udržení města pro Němce otázkou životní důležitosti, proto osvobození Ostravy předcházely urputné boje. Prostor bránily síly německé 1. tankové armády ze skupiny armád Střed v čele s maršálem Schörnerem. Proti této síle se postavila vojska 4. ukrajinského frontu, jemuž velel maršál Jeremenko. Ostravská operace byla jedna z největších na území Československa a byla zahájena 10. března 1945. Útok musel být kvůli nepřízní počasí a náročnému terénu dočasně zastaven. Operace pokračovala od 24. března 1945 novou fází, kdy se rudé armádě podařilo prolomit nacistickou obranu a přejít řeku Odru. Rozhodující boj o město nastal v odpoledních hodinách 30. dubna 1945, kdy vojska rudé armády překročily řeku Odru u Svinova a zahájily poslední útok na Moravskou Ostravu. Soustředný útok pokračoval ve směru Mariánské Hory, Nová Ves, Hulváky a centrum Ostravy a další vojska osvobodila Přívoz s přilehlými částmi města. Nejtěžší boje proběhly v Zábřehu, kdy několik německých vojáků za pomoci vojáků z Bělského lesa přepadlo nic netušící rudoarmějce. Ti se postavili nepříteli na odpor a za velkých obětí jej zničili. Přípomínkou těchto událostí je několik památníků nacházejících se na území města Ostravy. [26]

4.2.2 Městské obvody

Vítkovice

Vítkovice, dřívější lenní statek olomouckých biskupů, byly nepatrnou a téměř neznámou vesnicí až do roku 1828, kdy v jejich blízkosti založil arcibiskup Rudolf Habsburský na návrh vídeňského profesora F. X. Riepela huť, která měla využívat místní zásoby kamenného uhlí a železnou rudu v Beskydech.

Když Rudolfovu huť převzal, za účasti bratrů Gutmannových, vídeňský bankéř Salomon Meyer Rothschild, došlo k úžasnému rozmachu. Během několika desetiletí se Vítkovické železářny staly největším hutním podnikem celého Rakousko-Uherska.

Od sedmdesátých let 19. století bylo z podnětu ředitele železáren Paula Kuppelwiesera zahájeno budování Nových Vítkovic, které pak ve velmi krátké době získaly moderní městský ráz. Unikátem je komplexní výstavba městského centra za účasti předních architektů v dokonalé urbanistické propracovanosti, jaká neměla do té doby v monarchii obdoby.

Dělnické kolonie ve Vítkovicích poskytovaly ve své době vcelku komfortní bydlení. K největším patřily Štítová a Josefská kolonie. Kolonie Kairo byla typická nezvyklými plochými střechami. Pro většinu tehdejších staveb bylo charakteristické režné neomítnuté zdivo z ostře pálených cihel. Vítkovice byly na začátku 20. století nejlépe vybavenou obcí, která velmi přispěla ke kultivování života na Ostravsku. [4]

Vítkovice jsou známé především díky železárnám. Polovinu čtvrtě tvoří Vítkovický areál, jehož součástí je Důl Hlubina, koksovna a vysoké pece. Tento areál je vzácnou industriální památkou, neboť propojoval celý technologický proces těžby uhlí, koksovny a výroby železa. V roce 2002 byl prohlášen národní kulturní technickou památkou.

V severní části Vítkovic stojí jednopatrový empírový Rothschildův zámek, který vznikl jako sídlo majitelů železáren. Uvnitř se nachází expozice archivních materiálů, dokumentujících vznik a provoz železáren, a modely některých zdejších výrobků. [7]

Petřkovice

V místní části na severním okraji města se nachází nejvýznamnější archeologické naleziště v okolí. Na zdejším vrchu Landek sídlili v mladší době kamenné lovci mamutů a odtud také pochází nález tzv. Landecké Venuše, často taky Petřkovické.

Roku 1518 se Petřkovice staly součástí hlučínského panství. Až do 19. století bylo hlavním zdrojem obživy obyvatel zemědělství. Převratnou událostí byl nález uhlí na úpatí Landeku v roce 1780, které se o dva roky později začalo těžit. K intenzivnější těžbě došlo až po roce 1843, kdy doly koupil majitel Vítkovických železáren Salomon Meyer svobodný pán Rothschild. Na přelomu 19. a 20. století byly Petřkovice nejprůmyslovější obcí na Hlučínsku a většina jejich obyvatel byla zaměstnána v průmyslu. K Ostravě byly připojeny roku 1976.

V jižní části Petřkovic v blízkosti řeky Odry se nachází hornické muzeum OKD založené roku 1993. Obsahuje stálou expozici věnovanou pravěkému osídlení Landeku a vývoji ostravsko-karvinského hornictví od roku 1782. Turisti mohou navštívit i jednu ze štol. Vrchol Landeku byl spolu se svým okolím prohlášen národní přírodní památkou, protože se zde nacházejí uhelné sloje vycházející přirozenou cestou na povrch. Dále se zde vyskytuje řada druhů vzácné teplomilné květeny. [7]

Michálkovice

Místní část Michálkovice se nachází jihovýchodně od Slezské Ostravy a od počátku byla součástí těšínského knížectví. I zde se obyvatelé až do poloviny 19. století zabývali především zemědělstvím. Později se hlavním zdrojem obživy postupně stávalo hornictví. Roku 1907 byly Michálkovice povýšeny na městys a roku 1941 byly připojeny k Moravské Ostravě.

Významnou památkou z období rozvoje hornictví je areál dolu Michal. Je to jeden z mála technicky i stavebně dochovaných důlních objektů na území Ostravy. Součástí areálů je těžní věž, šachetní budova, dílny, strojovny, kanceláře, a další. Na severním okraji Michálkovic můžeme navštívit ostravskou zoologickou zahradu. [7]

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

5.1 Přínos cestovního ruchu pro ekonomiku

Cestovní ruch je významnou součástí ekonomiky každého státu. Příjmy České republiky v roce 2011 dosáhly celkem 135 miliard korun. Ze statistiky platební bilance, kterou zveřejnila Česká národní banka, vyplývá, že saldo platební bilance za cestovní ruch skončilo přebytkem 54,4 miliardy korun.

V meziročním srovnání příjmy ze zahraničního cestovního ruchu téměř stagnovaly, když meziroční změna dosáhla -0,7 %. Důsledkem byl vývoj koruny vůči euru a nižší korunové pobytové výdaje zahraničních turistů. Příjmy z cestovního ruchu tak nerostly ani při rekordním růstu návštěvnosti. Podle Českého statistického úřadu přijelo do českých hromadných ubytovacích zařízení v roce 2011 celkem 6,8 milionů zahraničních turistů. To bylo o 7,9 % více než v roce 2010 a zároveň nejvíc v celé historii. Výrazně vzrostl i počet přenocování zahraničních turistů o 8,1 % než v předchozím roce.

Výdaje českých občanů na zahraniční cestovní ruch činily v roce 2011 celkem 80,6 miliardy korun, což představovalo o 3,8 % více než v roce 2010. I zde se promítl vývoj kurzu koruny k euru, který ovšem hrál ve prospěch českých turistů. [29]

5.2 Technické památky v Ostravě

Těžba uhlí a k ní navazující průmyslová výroba způsobily ve druhé polovině 19. století změnu malého města v jedno z nejvýznamnějších průmyslových center Evropy. Vzhled Ostravy i celého Ostravska byl poznamenán průmyslovou historií této oblasti a s ním souvisejícím dlouhodobým znehodnocováním životního prostředí a krajiny města.

Ostrava svým návštěvníkům nabízí řadu zajímavých technických památek, které dokládají složitý technický a stavební vývoj města a tvoří tak jeho jedinečné symboly a dominanty. [3]

Turisté mohou navštívit historické těžní věže, hornická muzea, vyhaslé vysoké pece, proslulé továrny a jiné. [9]

5.2.1 Vítkovické železárny

K založení Vítkovických železáren došlo na základě vybudování železnice z Vídně na sever k solným dolům do Polska přes ostravská naleziště uhlí. Závod měl využívat uhlí k výrobě železa a dodávat kolejnice a železniční soukolí budované železnici, která měla po dokončení přispět k rozšíření možností odbytu železářských výrobků.

Pro výstavbu huti byly vybrány Vítkovice pro blízkost k ostravskému uhlí, vhodný vodní tok, celoroční provoz a snadnou dostupnost k železárnám ve Frýdlantu nad Ostravicí. Huť byla pojmenována podle svého zakladatele, olomouckého arcibiskupa Rudolfa. Původně měla být huť pouze rafinačním závodem pro frýdlantské železárny, ale roku 1830 zde byla vybudována pudlovací pec ke zkujňování surového železa. Tato pec byla první v rakouské monarchii spolu s první koksovou vysokou pecí uvedenou do provozu roku 1836.

Po smrti arcibiskupa Rudolfa byly železárny pronajaty vídeňskému bankéři, který je postoupil vídeňskému těžářství. Jeho hlavním podílníkem se stal Salomon Meyer Rothschild, který je později získal do vlastnictví. Ke konci 19. století se železárny orientovaly, pod vedením generálního ředitele Paula Kuppelwiesera, na dodávky pro zbrojní průmysl a staly se tak jedním z nejvýznamnějších železářských podniků své doby.

V 80. letech 19. století se závod začal pro nedostatek prostoru rozšiřovat mimo původní areál, kde byla vystavěna mostárna, rourovna, stará ocelárna a později i nová ocelárna a válcovna.

Provoz ve vítkovické dolní oblasti byl ukončen na konci 90. let 20. století. Jednotlivé klíčové části technologického toku byly prohlášeny kulturními památkami a roku 2002 Národní kulturní památkou (Obr. 5.1 ve fotogalerii). [3]

5.2.2 Důl Hlubina

Důl Hlubina byl založen v blízkosti Vítkovických železáren roku 1852 S. M. Rothschildem ve snaze těžít uhlí přímo v místě jeho největší spotřeby. Bezprostředně tak na sebe navazoval technologický tok od těžby uhlí přes koksování a použití při výrobě železa ve vysokých pecích. O dva roky později byla postavena větrná jáma a spolu s těžní jámou byly spojeny do jednoho objektu jámové budovy a strojovny.

V roce 1889 byla postavena nová budova koupelny a cechovny a v letech 1921-1924 byla vybudována nová těžní jáma (Obr. 5.2 ve fotogalerii) spolu s povrchovými objekty. Původní těžní jáma byla změněna na větrní a dřívější větrná se zrušila.

Těžba byla ukončena v roce 1991 a jáma byla zasypána. Spolu s koksovnou a vysokými pecemi vítkovických železáren tvoří důl Hlubina jedinečný celek, kde je soustředěn technologický tok od těžby uhlí, přes jeho koksování až po využití koksu k výrobě surového železa v jedné lokalitě. [3]

Panorama vítkovické dolní oblasti se třemi vysokými pecemi, jednou těžní věží a šesti komíny je jednou z nejvýznamnějších dominant města a symbolů historie českého průmyslu.

Celý technologický celek nemá na kontinentu obdoby, a proto byl zapsán na listinu Evropského kulturního dědictví. [9]

5.2.3 Plynojem

Plynojem Vítkovických železáren je nejstarším a výtvarně nejpůsobivějším na Ostravsku. Mokrý plynojem byl vystavěn roku 1910 a po ukončení provozu se využíval jako sklad. V současné době se spolu s celým areálem železáren modernizuje. [3]

Důležité informace

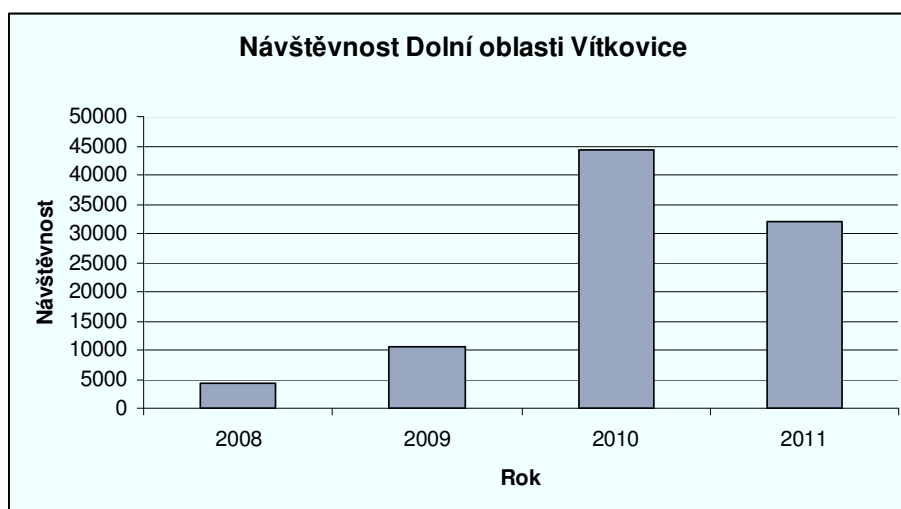
- adresa: Ruská ulice, 703 00 Ostrava-Vítkovice,
- telefon: +420 724 955 121,
- e-mail: nkp@vitkovice.cz,
- internetová adresa: www.vitkovice.cz,
- otevírací doba: denně mimo pondělí
začátek prohlídek 10:00, 12:00, 14:00, 16:00 hod.,
- parkoviště: v místě,
- doprava: tramvaje 1, 2, 6, 10, 13 – zastávka Důl Hlubina.

Obr. 5.3 Dolní oblast Vítkovice

Zdroj: www.google.cz [14]

Graf 5.1

Zdroj: vlastní

Návštěvnost Dolní oblasti Vítkovice byla v roce 2008 4 362 návštěvníků. O rok později stoupla na 10 455 návštěvníků. Velkým nárůstem byl rok 2010, kdy se připočítala návštěvnost dolu Hlubina a celkově tak vzrostla na 44 337. V roce 2011 byl zaznamenán menší pokles na 32 000 návštěvníků.

5.2.4 Hornické muzeum OKD

Největší hornické muzeum v republice se nachází v ostravských Petřkovicích pod vrchem Landek. Vzniklo v areálu uzavřeného černouhelného dolu Anselm v roce 1993. [9]

Důl Anselm byl založen v roce 1835. Nacházel se uprostřed důlního pole Ferdinandovo štěstí a později se stal součástí komplexu Kombinovaných hlučínských dolů. Vlastníkem bylo olomoucké arcibiskupství, které jej v roce 1843 prodalo S. M. Rothschildovi. Původní název byl strojný, po převzetí Rothschildem byl přejmenován na Anselm. Koncem 19. století se stal součástí Vítkovického horního a hutního těžářstva. V průběhu své existence byl několikrát změněn jeho název. V roce 1942 se změnil na Petershoffe I-IV, 1945 Anselm, 1946 Masaryk I, 1951 Eduard Urx I a v roce 1991 byl vrácen původní název Anselm. Těžba v důlním poli byla ukončena roku 1991 a o rok později byla jáma zasypána. [3]

Vrch Landek je světově unikátní památkou z hlediska geologie, archeologie a hornictví. Právě zde bylo archeology odkryto bývalé sídliště lovců mamutů a učiněn objev proslulé Landecké venuše, jediné štíhlé venuše v celé Evropě.

V areálu muzea můžeme vidět výjimečné sbírky dokumentující vývoj hornictví v okolí Ostravska a Karvinska. Sbíрку expozice báňského záchranářství nenajdeme nikde v Evropě. Součástí prohlídkových tras muzea je i systém původních podzemních štol Albert a František z 19. století, které jsou přístupné fáráním původní těžní klecí. Prohlídka je doplněna o odborný výklad bývalých horníků v místním nářečí.

V okolí muzea vede naučná stezka, která nás zavede k místu výchozích slojí a k nalezišti Petřkovické venuše. Na vrchu Landek stojí malá rozhledna, která nám nabízí úchvatný pohled na město. [9]

Důležité informace

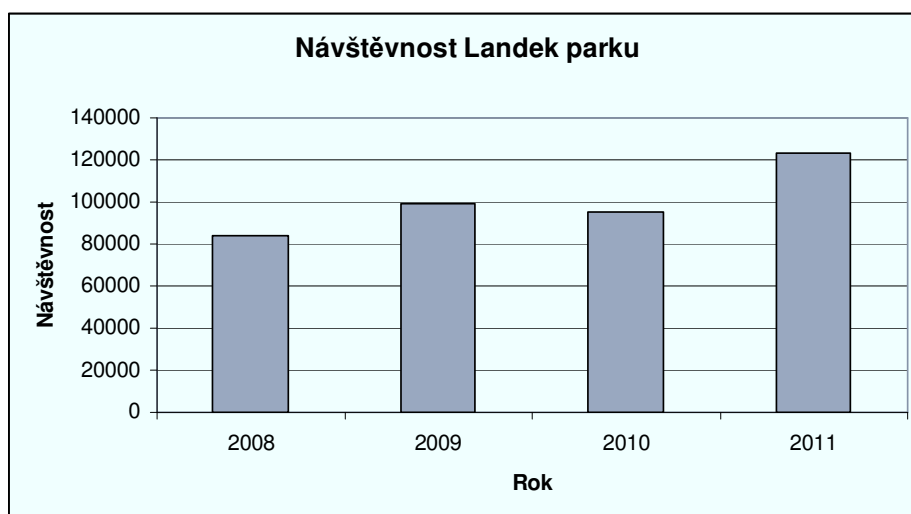
- adresa: Pod Landekem 64,
725 29 Ostrava-Petřkovice,
- telefon: +420 596 131 803–4,
- e-mail: landekpark@vitkovice.cz,
- internetová adresa: www.landekpark.cz,
- otevírací doba: muzeum i celý areál – celoročně Po–Ne,
- parkoviště: v místě,
- doprava: autobusy číslo 34, 56, 67 – zastávka Hornické muzeum.

Obr. 5.4 Hornické muzeum OKD

Zdroj: www.google.cz [18]

Graf 5.2

Zdroj: vlastní

V roce 2008 navštívilo areál Landek park přibližně 84 000 turistů. V roce 2009 se návštěvnost zvýšila na 99 000 návštěvníků. O rok později došlo k mírnému poklesu na 95 000 návštěvníků a v roce 2011 došlo opět k nárůstu na 123 000 návštěvníků. Z toho vyplývá, že areál Landek park je nejnavštěvovanější technickou památkou v Ostravě.

5.2.5 Důl Michal

Bývalý černouhelný důl Michal se nachází přímo na náměstí v městské čtvrti Michálkovice. V roce 1843 zde byly vyhloubeny dvě kutací jámy a v roce 1846 se jedna z nich stala základem pro hlubinný důl Michal. Svůj název získal podle c. k. dvorním radovi Michaelu Leyerovi, který významně přispěl k rozvoji uhelného hornictví v Rakousku. V roce 1856 koupila důl společnost Severní dráhy Ferdinandovy, která jej vlastnila až do znárodnění v roce 1945. O rok později byl důl přejmenován po ostravském levicovém vůdci Petru Cingrovi. Těžební činnost byla ukončena roku 1993 a v následujícím roce převzalo důl Ministerstvo kultury ČR.

Důl prošel postupným technickým a stavebním vývojem. Byl připojen na báňskou dráhu, která umožnila plynulou expedici vytěženého uhlí. Při rozšiřování průřezu těžní jámy v roce 1870 došlo ke zboření jeho vrchní části a následnému sesunutí jámové budovy a strojovny do vzniklého kráteru. Hlavní provozní budovy pak musely být znovu postaveny. K dalším úpravám povrchu dolu došlo v letech 1913 až 1915, kdy byla těžba menších dolů a následná úprava a expedice uhlí soustředěna na dole Michal. Přestavba byla založena na plné elektrifikaci všech povrchových strojů soustředěných do jediné velké prosklené

strojovny (Obr. 5.5 ve fotogalerii). Tyto úpravy byly provedeny podle projektu významného architekta Františka Fialy.

Do doby ukončení provozu v roce 1993 zůstal celý areál dolu i s technickým zařízením bez větších změn stejný a představuje tak jedinečný soubor elektrických těžních strojů a kompresorů z počátku elektrifikace zachovaných na původním místě svého provozu. V současnosti jsou povrchové vybavení dolu zpřístupněny veřejnosti podle tzv. posledního pracovního dne. Jako by lidé, kteří zde pracovali, odešli včera a zachovali vše na svém místě. Prohlídková trasa tak přesně kopíruje cestu, kterou dříve musel absolvovat horník od vrátnice přes řetízkové šatny, sprchy, cechovnu, lampovnu až k samotné jámě. To umožňuje návštěvníkům zažít skutečné pracovní prostředí a projít si stejnou trasu, jakou nastupovali horníci do práce.

Dále mohou nahlédnout do expozic důlního měřictví, kanceláře geologa, dispečinku, první pomoci nebo výdejny svačin. Současně jsou prostory dolu využívány pro výstavy, divadelní představení a další kulturní a společenské akce.

Důl Michal byl prohlášen za Národní kulturní památku díky své mimořádné technické hodnotě, architektonické kvalitě areálu a přesnému zachování objektů a technického zařízení.

[3]

Důležité informace

- adresa: Československé armády 95/413
715 00 Ostrava-Michálkovice,
- telefon: +420 596 240 621,
- e-mail: dulmichal@ostrava.npu.cz,
- internetová adresa: www.dul-michal.cz,
- otevírací doba: duben a říjen So a Ne; květen – září Út–Ne ,
- parkoviště: v místě,
- doprava: trolejbusy 101, 104 – zastávka Michálkovice
autobusy 23, 49, 97 – zastávka Michálkovice.

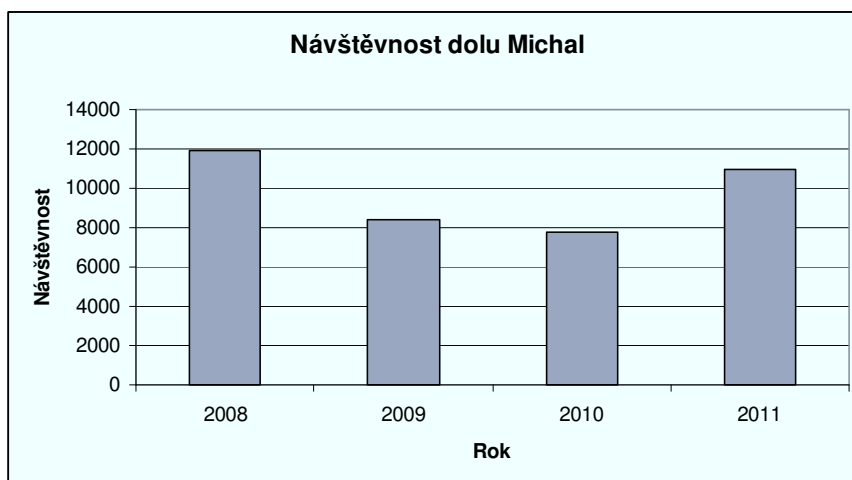

Obr. 5.6 Důl Michal

Zdroj: [www. google.cz](http://www.google.cz) [15]

Graf 5.3

Zdroj: vlastní

Největší počet návštěvníků dolu Michal byl zaznamenán v roce 2008, kdy objekt navštívilo 11 904 osob. O rok později se jejich počet snížil na 8 434 a v roce 2010 dokonce na 7 781. V roce 2011 došlo k nárůstu na 10 981 osob.

5.3 Přestavba industriálních památek v regionu Severní Morava a Slezsko

Vzhledem k růstu konkurence na světovém i evropském trhu cestovního ruchu je třeba počítat s rozvojem dalších aktivit a zpřístupnění nových atraktivit pro turisty. Právě v regionu Severní Moravy a Slezska se naskytá možnost uplatnění technických kulturních památek, kterých Národní památkový ústav eviduje v ČR 1 500.

Industriální památky a technické zajímavosti patří k těm atraktivitám, které v poslední době přitahují pozornost veřejnosti a stávají se lákadly návštěvnosti turistických destinací. Právě díky velké koncentraci těchto památek se Moravskoslezský kraj stává výjimečným od ostatních. V okruhu do 100 km nikde nenalezneme tak ucelený soubor památek z oblasti dobývání a zpracování nerostných surovin s návazností na koksárenský, ocelářský a strojní průmysl. Klíčovou skupinu všech těchto památek tvoří těžební zařízení a přilehlé komplexy administrativně-technických budov s dominantními architektonickými prvky, které udávají obraz krajiny.

Za nejvýznamnější technickou památku Ostravy můžeme zcela jednoznačně považovat Dolní oblast Vítkovic, která je vyhlášena NKP a spolu s areály Důl Anselm, Důl Michal a areálem Jámy Vrbice usiluje o zápis do seznamu Světového kulturního dědictví UNESCO. [28]

5.3.1 Projekt Nové Vítkovice

V roce 1998 byla ve Vítkovicích po 170 letech nepřerušené činnosti ukončena v Dolní oblasti výroba železa, koksu a aglomerátu a část této lokality byla společně s dolem Hlubina prohlášena za NKP. Industriální objekty a technologické soubory po zastavené hutní výrobě vlastní společnost Vítkovice Machinery Group. V současné době připravují vskutku ojedinělý projekt Nové Vítkovice, kdy má dojít k revitalizaci tzv. Dolní oblasti Vítkovic (Obr. 5.7 ve fotogalerii). Cílem je zachování průmyslového dědictví pro další generace a zároveň dát tomuto prostoru novou, moderní a užitečnou podobu, vystavět nové obytné bloky, administrativní prostory, vysokoškolské, vědecko-vzdělávací a kulturní zázemí a zóny pro volný čas. Tento projekt přináší Ostravě jedinečnou příležitost spojit historii se současností a budoucností. Nové Vítkovice jsou největším projektem svého druhu v republice.

Součástí Nových Vítkovic bude vysoké školství, věda a výzkum, centrum technického vzdělávání, byty, objekty sloužící pro kulturu a sport. Záměry dále počítají s obchody, hotely, galerií, kanceláři a veřejnými sportovišti. Díky tomu se sice zmenší prostor pro průmyslové využití, ale naopak se budují nové možnosti pro rozvoj Ostravy a cestovního ruchu regionu. Město a kraj připravují společně s agenturou Czech Tourism založení

kanceláře, která by se starala o aktivity zvyšující zájem o kongresovou turistiku regionu. Díky tomu by se Ostrava mohla dostat na mapu významných kongresových destinací. [25]

Rekonstrukce plynojemu na multifunkční halu a vysoké pece č. 1 na naučnou stezku

Jedním ze tří projektů, které v současné době procházejí rekonstrukcí v Dolní oblasti, je přestavba plynojemu na multifunkční halu. Podle návrhu architekta Josefa Pleskota vzniká aula s kapacitou 1 500 osob (Obr. 5.8 ve fotogalerii). Důvodem výstavby je chybějící zařízení na Ostravsku, které by odpovídalo požadavkům velkých kongresů. Kromě konferencí má dále sloužit jako galerie.

Slavnostní zahajovací koncert se uskuteční 17. května 2012, na kterém vystoupí Symfonický orchestr hlavního města Prahy. V květnu zde také vystoupí Jarek Nohavica, naplánovaný je i Janáčkův máj a v červenci se do areálu přestěhuje festival Colours of Ostrava.

Obřím průhledovým oknem (Obr. 5.9 ve fotogalerii) návštěvníci kongresového centra uvidí vysokou pec. Právě konstrukce historické pece č. 1 z roku 1911 se proměňuje v naučnou stezku, kde se návštěvníci zábavnou formou přímo na místě bývalé pece seznámí s procesem výroby surového železa a budou cestovat ve smyslu toku materiálu. Tzv. skipový výtah je vyveze do vsázky pece, která se plnila koksem a železnou rudou. Na vrcholu pece se nachází terasa s vyhlídkou na město a jeho okolí. Při cestě dolů mohou turisté spatřit nitro pece, kde teplota přesahovala více jak 1 500 °C a dále se seznámí s procesem odpichu železa, kdy se oddělovalo surové železo od strusky. Součástí prohlídky je i návštěva tzv. velínu, což je místnost, ze které se řídil chod celé Dolní oblasti. [12]

Obnova VI. energetické ústředny

Cílem rekonstrukce VI. energetické ústředny je vytvoření potřebného zázemí pro návštěvníky NKP, prostor pro expozici Svět techniky a další prostory pro muzeální expozice firem spjatými s areálem a historií regionu. Dále zde mají vzniknout učebny pro výuku technických předmětů, prostory pro interaktivní modely a exponáty přístupné široké veřejnosti.

Přestavba (Obr. 5.10 ve fotogalerii) se týká především přízemí, které je uzpůsobené výukovému charakteru provozu, technickému zázemí a zařízení. Horní podlaží je tvořeno jako jednolitá plošina, umožňující plnohodnotné vnímání původní technologie.

Zastřešené náměstí a golfové hřiště

Dolní oblast Vítkovic je jen jednou ze součástí projektu Nové Vítkovice. Součástí etap revitalizace je i rekonstrukce historického objektu Trojhalí Karolina nebo výstavba osmnáctijamkového golfového hřiště v Ostravě-Hrabůvce společně s devítijamkovou golfovou akademií pro začátečníky (Obr. 5.11 ve fotogalerii).

Budovy bývalých skladů v Trojhalí budou obyvatelům sloužit jako místo setkávání. Bude představovat zastřešené náměstí, kde by podle Pleskotovy přestavby mohlo například v zimě vzniknout kluziště. Haly budou spolu propojeny suterény. Dokončení je investorem plánováno na rok 2013 a odhad investic je stanoven na necelých 320 milionů korun. [12]

Svět techniky

V další etapě plánované přestavby má vzniknout Svět techniky, který bude představovat zábavný a poučný nástroj vědy a techniky. I když bude totožný spolu s dalšími třemi Science technology centry v České republice, ten ostravský bude mít specifickou a jedinečnou náplň. Bude zaměřen hlavně na technické směry navazující na ostravskou minulost provázanou s hutnictvím, hornictvím a strojírenstvím. [13]

Areál Landek Park

Součástí projektu je i plánovaná výstavba největší hornické expozice v České republice, která by měla v roce 2013 vzniknout v areálu Landek Parku. Vítkovičtí investoři mají v plánu vybudovat areál, který bude sloužit kulturním, vzdělávacím, společenským a volnočasovým účelům. Na realizaci však zatím nezískal investor dotaci.

V současnosti můžeme v největším hornickém muzeu ČR spatřit sbírky původního hornického muzea z roku 1905. Expozice, jejíž strojní zařízení jsou plně funkční, seznamují návštěvníky s jednotlivými hornickými profesemi a zároveň s báňským záchranářstvím. Podzemní expozice zahrnuje fárání těžní klecí do podzemí, kde se nám nabízí autentický pohled na počátky hornictví ve zpřístupněných původních štolách ve slojích Albrecht a František. Součástí muzea je i sportovní a odpočinkový areál, lanové centrum, cyklistická stezka nebo dětský koutek. [12]

5.3.2 Zařazení Dolu Michal do sítě evropských industriálních památek

Důl Michal v Ostravě-Michálkovicích je jednou z nejvýznamnějších průmyslových památek v Moravskoslezském kraji. V loňském roce prošel rekonstrukcí, kdy bylo vystavěno nové návštěvnické centrum, které dosud památce chybělo v opravené vstupní budově. Dále

zde vzniklo nové zázemí pro návštěvníky, kteří budou moci trávit dobu před prohlídkou nebo po prohlídce v nově zřízené restauraci. Tyto opravy byly financovány z tzv. norských fondů.

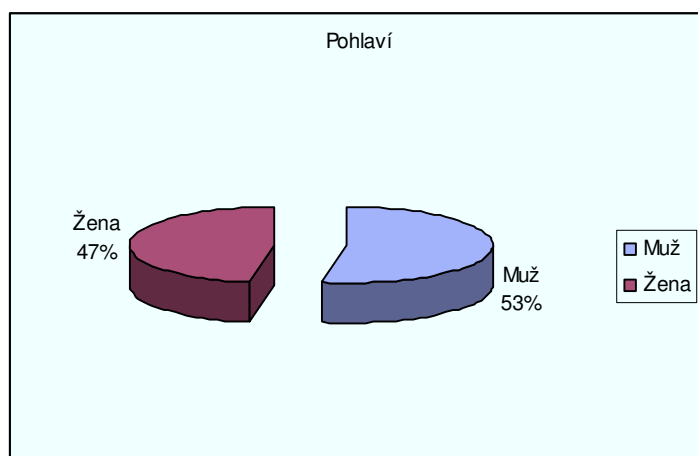
V roce 2011 byl důl Michal zařazen mezi kotevní body Evropských cest industriálního dědictví. To představuje síť nejdůležitějších průmyslových památek Evropy a zahrnuje bývalé továrny, průmyslové krajiny i muzea. Celkem na seznamu můžeme najít 850 míst ve 32 zemích. Sdružení vytváří pro turisty seznamy a mapy nejzajímavějších industriálních památek. Autenticky dochovaný uhelný důl se zde zařadil jako druhá česká památka po plzeňském pivovaru Pilsner Urquell. Umístění památky do této evropské sítě znamená větší mezinárodní turistickou propagaci regionu. [10]

5.4 Dotazníkové šetření

Pomocí dotazníkového šetření jsem zjišťovala povědomí občanů nejen Moravskoslezského kraje o technických památkách. Cílem výzkumu bylo zjistit, jestli obyvatelé znají tento pojem a zároveň jestli mají přehled o industriálních památkách nacházejících se na Ostravsku. Osloveno bylo 104 respondentů, z nichž většina pocházela ze severní a jižní Moravy.

Dotazník, který je součástí přílohy, obsahoval 14 otázek, z nichž část byla identifikačních (pohlaví, věk, vzdělání), další se týkaly přímo technických památek. U některých otázek mohli dotazovaní uvést více odpovědí a dvě otázky byly otevřeného typu.

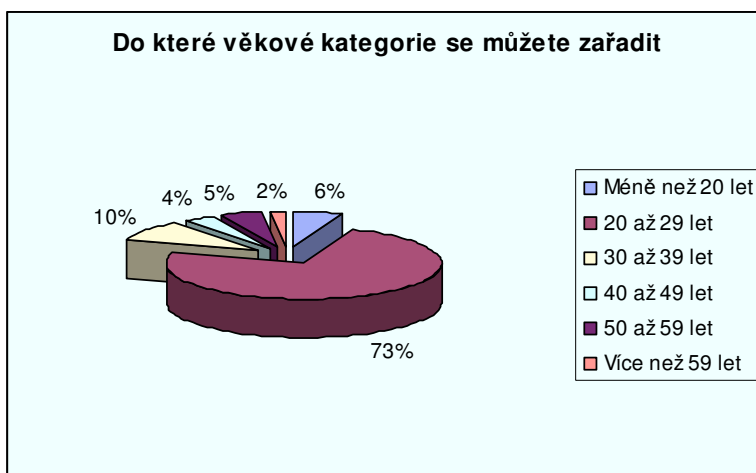
Graf 5.4

Zdroj: vlastní zpracování

Ankety se zúčastnilo 104 respondentů, z nichž bylo 55 mužů (53 %) a 49 žen (47 %).

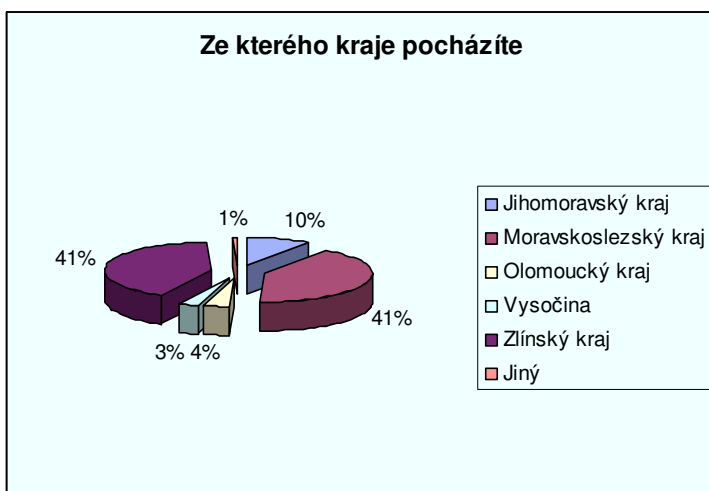
Graf 5.5

Zdroj: vlastní zpracování

Většina dotazovaných osob se zařadila do kategorie 20 až 29 let (73 % všech respondentů). Druhou nejpočetnější skupinou byla kategorie 30 až 39 let (10 %) a nejméně byla zastoupena skupina osob ve věku nad 59 let (pouze 2 %).

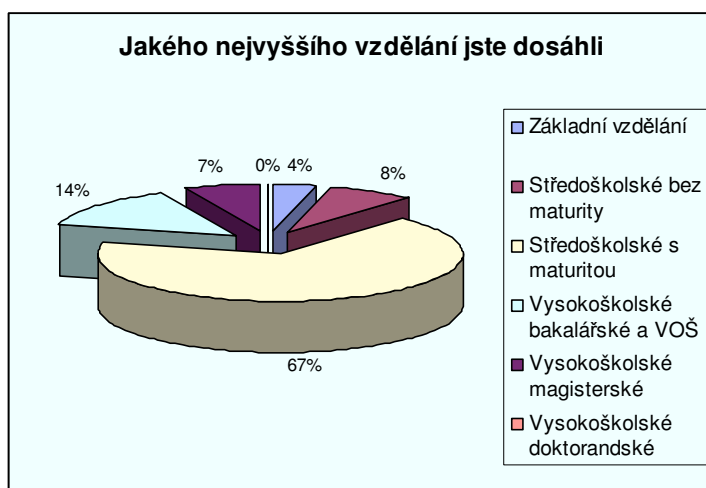
Graf 5.6

Zdroj: vlastní zpracování

Dotazované osoby pocházely převážně z Moravskoslezského kraje (41 %) a Zlínského kraje (41 %). Třetí největší počet respondentů pocházel z Jihomoravského kraje (10 %). Naopak mezi dotazovanými nebyl nikdo z Jihočeského kraje, Karlovarského kraje, Královéhradeckého kraje, Libereckého kraje, Pardubického kraje, Plzeňského kraje, Středočeského kraje a Prahy a Ústeckého kraje. Pouze 1 % dotazovaných pocházelo z jiného kraje, především ze Slovenska.

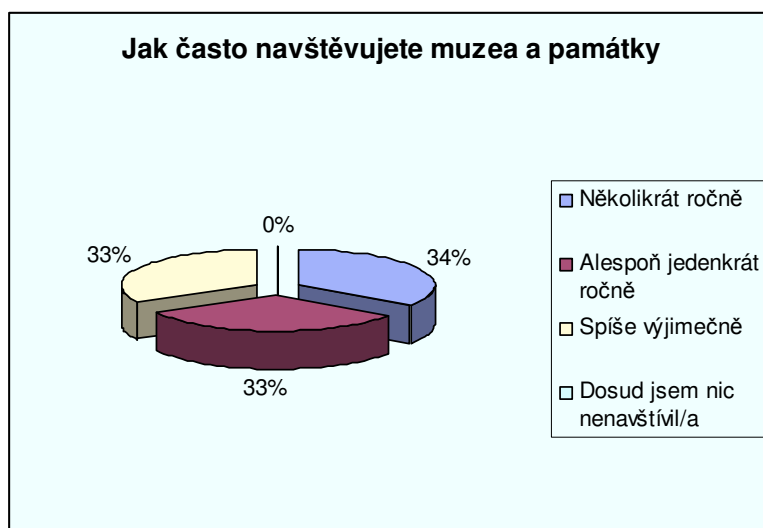
Graf 5.7

Zdroj: vlastní zpracování

Nadpoloviční většina dotazovaných osob dosáhla středoškolského vzdělání ukončeného maturitní zkouškou (67 %). Ukončené vysokoškolské bakalářské vzdělání má 14 % respondentů a ukončené vysokoškolské magisterské vzdělání 8 %. Z toho vyplývá, že většina dotazovaných osob dosáhla vyššího stupně vzdělání.

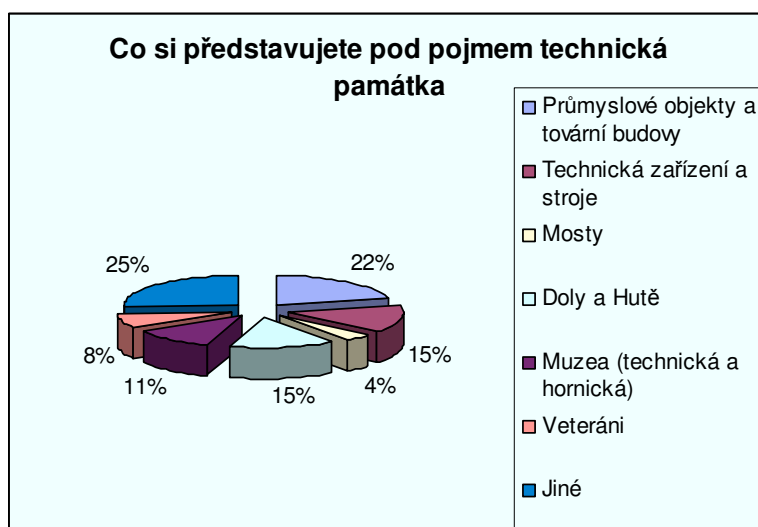
Graf 5.8

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že odpovědi byly poměrně vyrovnané. 34 % respondentů navštěvuje muzea a jiné památky několikrát ročně. 33 % procent všech dotazovaných je navštěvuje alespoň jedenkrát ročně, nebo výjimečně. Žádný z dotázaných neodpověděl na poslední otázku, z čehož vyplývá, že projevují o památky zájem.

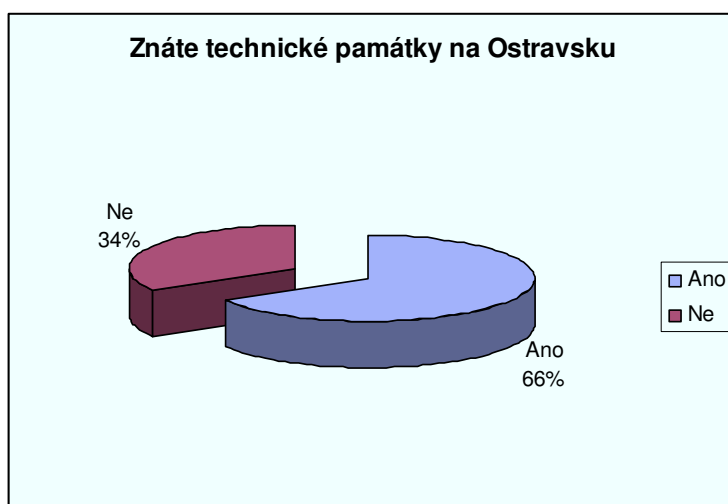
Graf 5.9

Zdroj: vlastní zpracování

Většina respondentů (22 %) si pod pojmem technická památka představuje průmyslové objekty a tovární budovy. Další nejčastější odpovědí byla technická zařízení a stroje (15 %) a zároveň doly a hutě (15 %). 11 % z nich si myslí, že technickou památkou jsou technická nebo hornická muzea. Ostatní odpovědi zahrnuté do kategorie jiné představovaly pivovary, rozhledny, vodárny, mlýny, přehrady a vodní díla a památky vojenského charakteru.

Graf 5.10

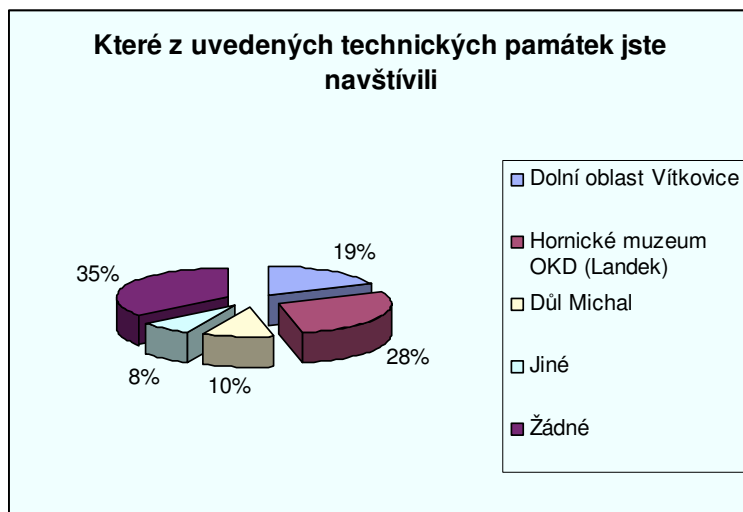
Zdroj: vlastní zpracování

Nadpoloviční většina všech dotázaných zná technické památky v Ostravě a okolí (69 %). 34 % z nich o těchto industriálních památkách nikdy neslyšelo a nezná je.

Důvodem může být původ z jiného kraje a minimální návštěvnost Moravskoslezského kraje. Podle dotazníkového šetření mají o těchto památkách povědomí převážně osoby s vyšším stupněm vzdělání.

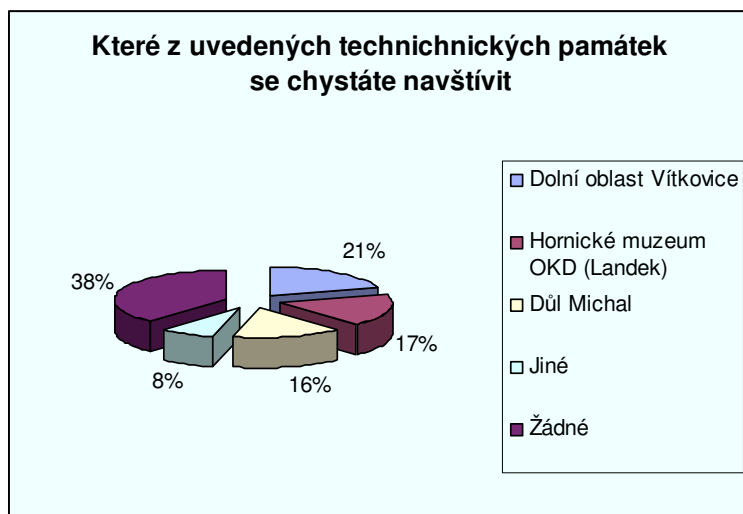
Graf 5.11

Zdroj: vlastní zpracování

Většina z dotázaných osob (35 %) dosud nenavštívila žádnou z uvedených památek v Ostravě. Nejvíce navštěvovanou je podle odpovědí areál Landek parku s expozicí hornického muzea (28 %), dále Dolní oblast Vítkovice (19 %) a důl Michal (10 %). 8 % osob navštívilo jinou než uvedenou památku, jednalo se především o Technické muzeum v Kopřivnici či Bařův kanál.

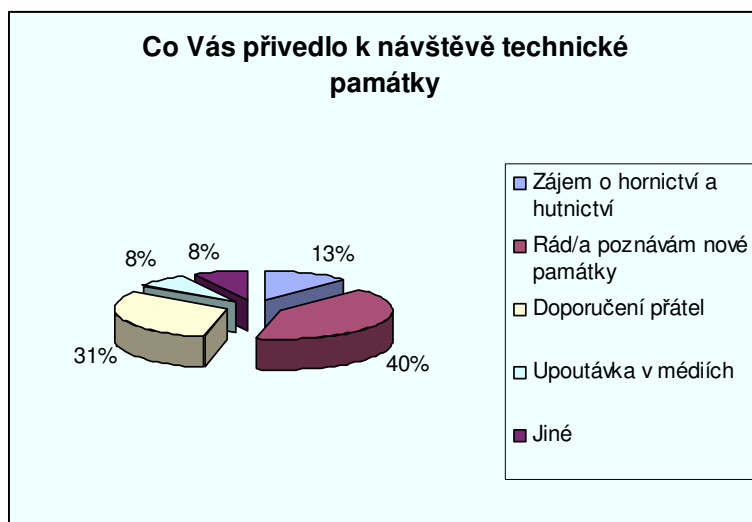
Graf 5.12

Zdroj: vlastní zpracování

Většina respondentů (38 %) se nechystá navštívit žádnou z uvedených technických památek, důvodem může být malý zájem o průmysl či nedostatečná informovanost o přednostech těchto památek. Nejvíce dotázaných plánuje návštěvu Dolní oblasti Vítkovice (21 %), dále Hornické muzeum OKD (17 %) a důl Michal (16 %). Mimo uvedené se 8 % z nich chystá navštívit například Hornické muzeum v Příbrami či Dlouhé stráně.

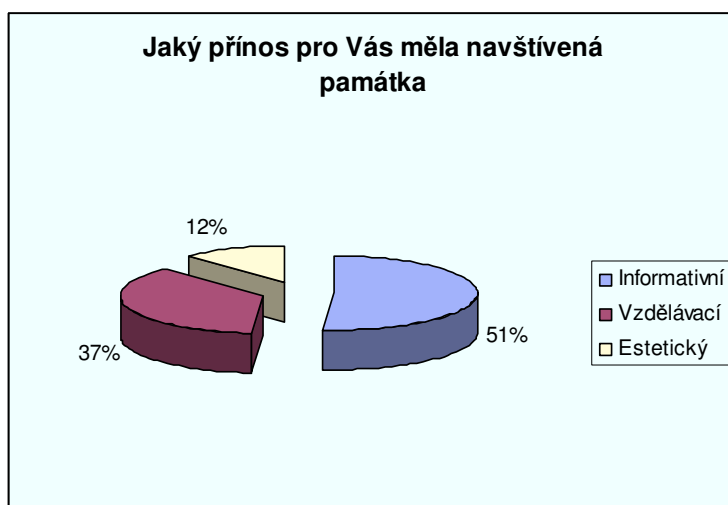
Graf 5.13

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že většina dotázaných ráda poznává nové památky (40 %). Dalším důvodem návštěvy technických památek bylo doporučení přátel (31 %) a zájem o hornictví a hutnictví (13 %). Pouze 8 % respondentů navštívilo uvedené památky na základě upoutávky v médiích. Z toho vyplývá, že by se měla zvýšit reklama a povědomí o přestavbě těchto celků na zajímavá muzea.

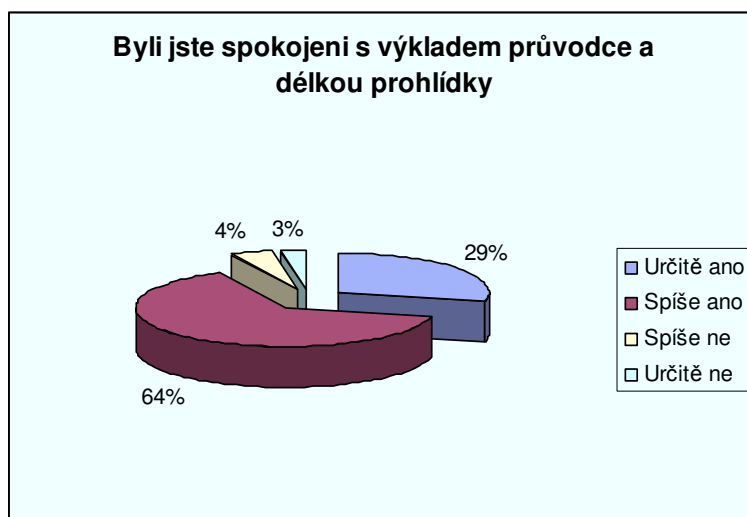
Graf 5.14

Zdroj: vlastní zpracování

Pro většinu dotázaných měla návštěva technické památky informativní charakter (51 %), kdy se dověděli něco nového o postupu těžby uhlí, práci horníků či výrobě surového železa. 37 % mělo z prohlídky vzdělávací přínos a 12 % estetický přínos.

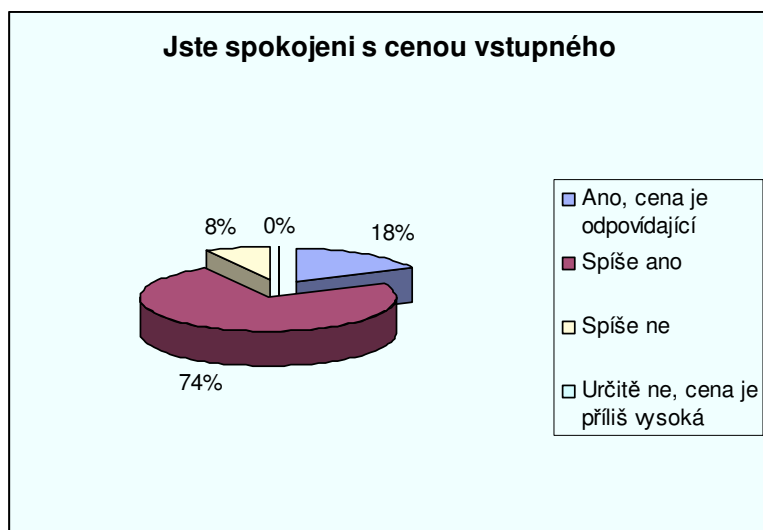
Graf 5.15

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu můžeme vyčíst, že téměř všichni respondenti byli spokojeni jak s výkladem průvodce, ale zároveň i s délkou prohlídky. Pouze 7 % z nich bylo nespokojených. Ti na další otázku odpověděli, že by prodloužili dobu prohlídky na dole Michal, protože průvodce nestihl říct všechny zajímavosti. Dále by zlepšili slovní zásobu průvodkyně v Dolní oblasti Vítkovice a snížili počet osob na dané prohlídce.

Graf 5.16

Zdroj: vlastní zpracování

Téměř všichni dotázaní jsou spokojeni s výší vstupného na dané technické památky. Pouze 8 % z nich by cenu snížilo.

6 DOPORUČENÍ

Ve vztahu k výsledkům výzkumu, především k dotazníkovému šetření, bych doporučila pár změn. Jednou z nejdůležitější je zvýšení propagace zmiňovaných industriálních památek. Z grafu 5.13 vyplývá, že pouhých 8 % dotazovaných se o technických památkách dovědělo z médií. Jako návrh se nabízí například reklama v rozhlasových či televizních přijímačích nebo v tisku a na internetu. Dále jsem zjistila, že větší přehled a zájem o návštěvu má věková skupina obyvatel mezi 20 až 29 lety. Na základě toho bych doporučila tematické akce jako například dětský den pro rodiny s dětmi, nebo poznávací zájezdy pro věkovou skupinu 50 a více let, kteří návštěvu Ostravska mohou spojit s lázeňským pobytem. Díky tomu mohou být tyto památky zajímavější i pro ostatní kategorie obyvatelstva.

Dále bych zlepšila odbornost průvodců a snížila počet osob na prohlídku. Například v Dolní oblasti Vítkovic nebyla část dotazovaných spokojena s výkladem průvodkyně, která neměla dostatečnou slovní zásobu ani znalost provázené oblasti. Na základě ankety bych navrhla prodloužení doby prohlídky na dole Michal, kdy byl výklad zajímavý, ale díky krátké době nestihl říct průvodce všechny důležité informace.

Technické památky mohou být využívány i jiným způsobem než muzea. Uplatnění se nabízí například v podobě tematických turistických či cyklistických tras. V současné době je módním trendem zájem o sport, proto je toto spojení výhodné. Další využití představuje pořádání koncertů či kongresů a jiných společenských akcí, které jsou plánovány v nově přestaveném plynovém v Dolní oblasti Vítkovic či v areálu Landek parku s expozicí hornického muzea a zároveň i v prostorách dolu Michal. Spojení kultury s průmyslovým prostředím vytváří jedinečné možnosti.

7 ZÁVĚR

Industriální dědictví je neodmyslitelnou součástí vzhledu Moravskoslezského kraje, speciálně okolí města Ostravy, a patří mezi unikátní místní atraktivity. Různorodost a jedinečnost historického dědictví na území Ostravy reprezentují například soubory staveb, které dokumentují technický vývoj od počátků průmyslové revoluce v 19. století až po současnost, kdy dochází k výraznému omezení výroby. Z hlediska mezinárodního srovnání jsou ostravské industriální soubory zcela ojedinělé, neboť v jedné lokalitě jsou soustředěny uhelné doly, koksárenské baterie a vysoké pece, díky kterým můžeme vidět v ucelené podobě a na jednom místě celou technologii výroby železa.

Technické památky v regionu Moravskoslezského kraje představují vysoký potenciál na trhu cestovního ruchu svým počtem a jedinečností, díky čemuž činí Ostravu konkurenceschopnější v oblasti poznávacího cestovního ruchu. Tímto se naskýtá nutnost jejich zachování a rekonstrukce pro budoucí generace. Obnova je značně finančně náročná, a proto je potřebná finanční pomoc ze státního rozpočtu, či získávání fondů například z Evropské unie.

V bakalářské práci jsem se snažila seznámit širokou veřejnost s těmito unikáty, aby měli povědomí, co se v jejich okolí nachází a zvýšit tak zájem společnosti o návštěvu technických památek. Dále uvádím několik doporučení, jak zlepšit informovanost a kvalitu prohlídek. Věřím, že do budoucna budou industriální památky často vyhledávanými turistickými cíli.

POUŽITÁ LITERATURA

Knižní zdroje

- [1] HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 2. vyd. Praha: Fortuna, 2011. 216 s. ISBN 978-80-7373-107-6.
- [2] LEDNICY, Václav. *Technické památky v cestovním ruchu*. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2004. 126 s. ISBN 80-248-0611-8.
- [3] MATĚJ, Miloš. *Technické památky v Ostravě*. Ostrava: Repronis, 2007. 102 s. ISBN 978-80-7329-157-0.
- [4] NAVRÁTIL, Boleslav. *Zmizelá Ostrava a Slezsko*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2007. 246 s. ISBN 978-80-7185-830-0.
- [5] NOVOTNÁ, Daniela. *Technické památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. Praha: Olympia, 2004. 96 s. ISBN 80-7033-831-8.
- [6] PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 448 s. ISBN 80-239-0152-4.
- [7] PODHORSKÝ, Marek. *Průvodce na cesty Moravskoslezský kraj*. Praha: freytag & berndt, 2006. 200 s. ISBN 80-7316-144-3.
- [8] RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch (soubor studijních materiálů)*. 2. vyd. Ostrava-Přívoz: KEY Publishing, 2007. 81 s. ISBN 978-80-87071-44-1.
- [9] ŠMEHLÍK, Vladimír. *Ostrava, průvodce městem*. Praha: freytag & berndt, 2009. 146 s. ISBN 978-80-7316-2597.

Odborná periodika

- [10] ČTK. Důl Michal bude zařazen do sítě evropských industriálních památek. *Právo*. 2011, č. 46, s. 11. ISSN 1211-2119.
- [11] LESKOVÁ, Ivana. Ostravská halda ema byla oblíbeným cílem výletníků, teď se na ní nesmí. *i.Dnes.cz* [online]. 2011, roč. 22, č. 186 [cit. 2011-07-27]. ISSN 1210-1168. Dostupné z: http://ostrava.idnes.cz/ostravska-halda-ema-byla-oblibenym-cilem-vyletniku-ted-se-na-ni-nesmi-1ia-/ostrava-zpravy.aspx?c=A110727_1625014_ostrava-zpravy_stk
- [12] MAREČKOVÁ, Martina. Do vysoké pece a plynojemů se má příští rok vrátit život. *Hospodářské noviny*. 2011, č. 204, s. 25. ISSN 0322-7774.
- [13] PLEVA, Martin. Prahu už známé, jedeme do Ostravy. Turistů přibývá. *Deník.cz – zpravodajství* [online]. 2011, roč. 8, č. 270 [cit. 2011-11-12].

ISSN 1213-5577. Dostupné z: <http://www.denik.cz/regiony/prahu-uz-zname-jedeme-do-ostravy-turistu-pribyva.html>

Internetové zdroje

- [14] DOLNÍ OBLAST VÍTKOVICE [online]. [cit. 18. 4. 2012]. Dostupné z: http://www.google.cz/imgres?q=v%C3%ADtkovice&um=1&hl=cs&sa=N&biw=1149&bih=685&tbm=isch&tbnid=NC_odMfEYBt6hM:&imgrefurl=http://www.hornictvi.info/techpam/vitkov/vitkov.htm&docid=UITLopPIps6t8M&imgurl=http://www.hornictvi.info/techpam/vitkov/00.jpg&w=600&h=263&ei=TOqOT-GPGcnNswbB_ZSrCQ&zoom=1&iact=hc&vpx=463&vpy=318&dur=2238&hovh=148&hovw=339&tx=155&ty=82&sig=102827188681448121728&page=1&tbnh=82&tbnw=187&start=0&ndsp=15&ved=1t:429,r:12,s:0,i:119
- [15] DŮL MICHAL [online]. [cit. 18. 4. 2012]. Dostupné z: http://www.google.cz/imgres?q=d%C5%AF+l+micchal&um=1&hl=cs&biw=1149&bih=642&tbm=isch&tbnid=w08pS7o6SSAYHM:&imgrefurl=http://www.npu.cz/signals/dulmicchal-ostrava/&docid=0ebPuiude_RPNM&imgurl=http://www.npu.cz/download/1272436727/exter%2525C3%2525A9r%252B2.jpg&w=800&h=535&ei=1vKOT9LdG4TitQbL5LCWCQ&zoom=1&iact=hc&vpx=423&vpy=182&dur=25&hovh=183&hovw=275&tx=154&ty=101&sig=102827188681448121728&page=1&tbnh=116&tbnw=151&start=0&ndsp=19&ved=1t:429,r:2,s:0,i:82
- [16] HISTORIE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE [online]. [cit. 6. 4. 2012]. Dostupné z WWW: <http://o-kraji.kr-moravskoslezsky.cz/historie.html>
- [17] HISTORIE OSTRAVY [online]. [cit. 27. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.ostrava2015.cz/web/structure/historie-mesta-47.html>
- [18] HORNICKÉ MUZEUM OKD [online]. [cit. 18. 4. 2012]. Dostupné z: http://www.google.cz/imgres?q=hornick%C3%A9+muzeum+OKD&um=1&hl=cs&biw=1149&bih=685&tbm=isch&tbnid=n0G_82KHmBrbLM:&imgrefurl=http://ceska-republika.tripzone.cz/fotogalerie/ostava-hornicke-muzeum-okd-landek-3218&docid=BC-3CAhtu_ABuM&imgurl=http://www.tripzone.cz/content_img_cs/003/ostava-hornicke-muzeum-okd-landek-w-3218.jpg&w=800&h=585&ei=0-6OT8aVL8jTtAajsITPCQ&zoom=1&iact=hc&vpx=125&vpy=327&dur=455&hov

h=192&hovw=263&tx=167&ty=87&sig=102827188681448121728&page=1&tbnh=157&tbnw=193&start=0&ndsp=15&ved=1t:429,r:5,s:0,i:75

- [19] INDUSTRIAL TOURISM [online]. [cit. 4. 4. 2012]. Dostupné z: <http://uk.franceguide.com/what-to-do/industrial-tourism/What-is-industrial-tourism.html?NodeID=194&EditoID=86624>
- [20] LANDECKÁ VENUŠE [online]. [cit. 22. 4. 2012]. Dostupné z: http://www.google.cz/imgres?um=1&hl=cs&sa=N&biw=1149&bih=685&tbn=isch&tbnid=7_ctq9MtpgC2cM:&imgrefurl=http://www.adlandek.cz/lokalita/2&docid=2ozD8PCXY2JZM&imgurl=http://www.adlandek.cz/gallery/clanky/O_nalezu_Landecke_Venuse-1.jpg&w=500&h=404&ei=GhyUT-mLL8vUsgavo_CaBA&zoom=1&iact=hc&vpx=148&vpy=336&dur=363&hovh=202&hovw=250&tx=132&ty=171&sig=102827188681448121728&page=1&tbnh=137&tbnw=225&start=0&ndsp=19&ved=1t:429,r:13,s:0,i:108
- [21] MAPA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE [online]. [cit. 6. 4. 2012]. Dostupné z: http://www.google.cz/imgres?q=politick%C3%A1+mapa+moravskoslezsk%C3%A9ho+kraje&um=1&hl=cs&biw=1149&bih=642&tbn=isch&tbnid=3ta3GoZqxiMohM:&imgrefurl=http://www.e-polis.cz/komparace/584-volebni-geografie-moravskoslezskeho-kraje-ve-volbach-do-ps-pcr-2010.html&docid=ccyhJ7qGwRUUM&imgurl=http://www.e-polis.cz/down/volebniGeografie5.JPG&w=553&h=381&ei=yJCUT_7QDYHxsgaztIHKBA&zoom=1&iact=hc&vpx=499&vpy=153&dur=1546&hovh=186&hovw=271&tx=148&ty=104&sig=102827188681448121728&page=1&tbnh=134&tbnw=181&start=0&ndsp=16&ved=1t:429,r:2,s:0,i:68
- [22] MAPA OSTRAVY [online]. [cit. 18. 4. 2012]. Dostupné z: http://www.google.cz/imgres?q=administrativn%C3%AD+mapa+ostravy&um=1&hl=cs&biw=1149&bih=642&tbn=isch&tbnid=Qu6olbQHxDUDSM:&imgrefurl=http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/so_orp_ostrava&docid=XfBMjjvfN_uM&imgurl=http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/administrativni_mapa_spravniho_obvodu_ostrava_k_1_1_2010/%2524File/8119geo10.jpg&w=3506&h=2481&ei=4JCUT-iRIcjwsgasxL3SBA&zoom=1&iact=hc&vpx=131&vpy=161&dur=263&hovh=142&hovw=202&tx=157&ty=80&sig=102827188681448121728&page=1&tbnh=136&tbnw=193&start=0&ndsp=15&ved=1t:429,r:0,s:0,i:64

- [23] MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ [online]. [cit. 6. 4. 2012]. Dostupné z:
http://o-kraji.kr-moravskoslezsky.cz/geograficke_informace.html
- [24] NEJNAVŠTĚVOVANĚJŠÍ TURISTICKÉ CÍLE ZA ROK 2010 [online].
[cit. 18. 4. 2012]. Dostupné z:
http://www.czechtourism.cz/files/servis_pro_novinare/navstevnost_tur_cilu/08_08_11_navstevnost_2010.pdf
- [25] NOVÉ VÍTKOVICE [online]. [cit. 18. 4. 2012]. Dostupné z:
<http://www.vitkovice.cz/9/cs/node/196>
- [26] OSVOBOZENÍ OSTRAVY [online]. [cit. 18. 4. 2012]. Dostupné z:
http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=46309248-24e0-4a3d-823d-7f9e2408de6d
- [27] PRŮMYSL CESTOVNÍHO RUCHU [online]. [cit. 4. 4. 2012]. Dostupné z:
<http://www.garep.cz/publikace/prumysl-cestovniho-ruchu.pdf>
- [28] TECHNICKÉ ATRAKTIVITY [online]. [cit. 18. 4. 2012]. Dostupné z:
http://www.czechtourism.cz/files/regiony/rozvoj/severni_morava/07_technicke_atraktivita.pdf
- [29] VÝZKUMY CZECHTOURISM [online]. [cit. 27. 4. 2012]. Dostupné z:
<http://vyzkumy.czechtourism.cz/636/cestovni-ruch-prinesl-cesku-135-miliard-korun>

Seznam obrázků

Obrázek 3.1: Šatny dolu Michal

Obrázek 4.1: Mapa Moravskoslezského kraje

Obrázek 4.2: Mapa Ostravy

Obrázek 4.3: Landecká Venuše

Obrázek 5.1: Areál Vítkovických železáren – Dolní oblast Vítkovice

Obrázek 5.2: Těžní věž dolu Hlubina

Obrázek 5.3: Dolní oblast Vítkovice

Obrázek 5.4: Hornické muzeum OKD

Obrázek 5.5: Strojovna dolu Michal

Obrázek 5.6: Důl Michal

Obrázek 5.7: Objekty zařazené do přestavby Dolní oblasti Vítkovice

Obrázek 5.8: Vnitřní přestavba plynojemu

Obrázek 5.9: Vnější pohled na plynojem

Obrázek 5.10: Navrhovaný vzhled VI. ústředny

Obrázek 5.11: Navrhovaný vzhled haldy Hrabůvka

Seznam tabulek

Tabulka 3.1: Etapy vývoje cestovního ruchu

Tabulka 3.2: TOP 5 nejnavštěvovanějších technických památek v ČR za rok 2010

Tabulka 4.1: TOP 5 nejnavštěvovanějších turistických cílů v Moravskoslezském kraji

Seznam grafů

Graf 5.1: Návštěvnost Dolní oblasti Vítkovice

Graf 5.2: Návštěvnost Landek parku

Graf 5.3: Návštěvnost dolu Michal

Graf 5.4: Pohlaví

Graf 5.5: Do které věkové kategorie se můžete zařadit

Graf 5.6: Ze kterého kraje pocházíte

Graf 5.7: Jakého nejvyššího vzdělání jste dosáhli

Graf 5.8: Jak často navštěvujete technické památky

Graf 5.9: Co si představujete pod pojmem technická památka

Graf 5.10: Znáte technické památky na Ostravsku

Graf 5.11: Které z uvedených technických památek jste navštívili

Graf 5.12: Které z uvedených technických památek se chystáte navštívit

Graf 5.13: Co Vás přivedlo k návštěvě technické památky

Graf 5.14: Jaký přínos pro Vás měla navštívená památka

Graf 5.15: Byli jste spokojeni s výkladem průvodce a délkou prohlídky

Graf 5.16: Jste spokojeni s cenou vstupného

SEZNAM ZKRATEK

CR – Cestovní ruch

UNTWO – Světová organizace cestovního ruchu

AIEST – Mezinárodní sdružení expertů cestovního ruchu

Stol. – Století

OKD – Ostravsko-karvinské doly

ČR – Česká republika

NKP – Národní kulturní památka

UNESCO – Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu

Tab. – Tabulka

Apod. – A podobně

Např. – Například

Atd. – A tak dále

Km – Kilometr

M n. m. – Metrů nad mořem

Tis. – Tisíc

Tzv. – Tak zvaný

Obr. – Obrázek

Tj. – To je

Tis. – Tisíc

°C – Stupeň Celsia

S. M. Rothschild – Salomon Meyer Rothschild

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámená s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména §35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu §12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Uherském Hradišti dne 11. května 2012

Barbora Hájková

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – fotogalerie

Příloha č. 2 - dotazník

Příloha č. 1 – fotogalerie

Obr. 5.1 Areál Vítkovických železáren – Dolní oblast Vítkovice

Zdroj: vlastní foto

Obr. 5.2 Těžní věž dolu Hlubina

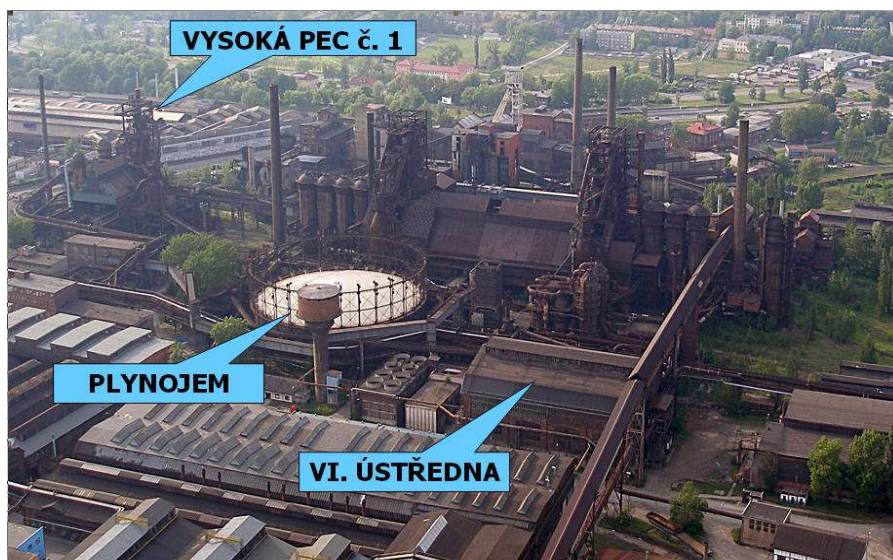
Zdroj: vlastní foto

Obr. 5.5 Strojovna dolu Michal

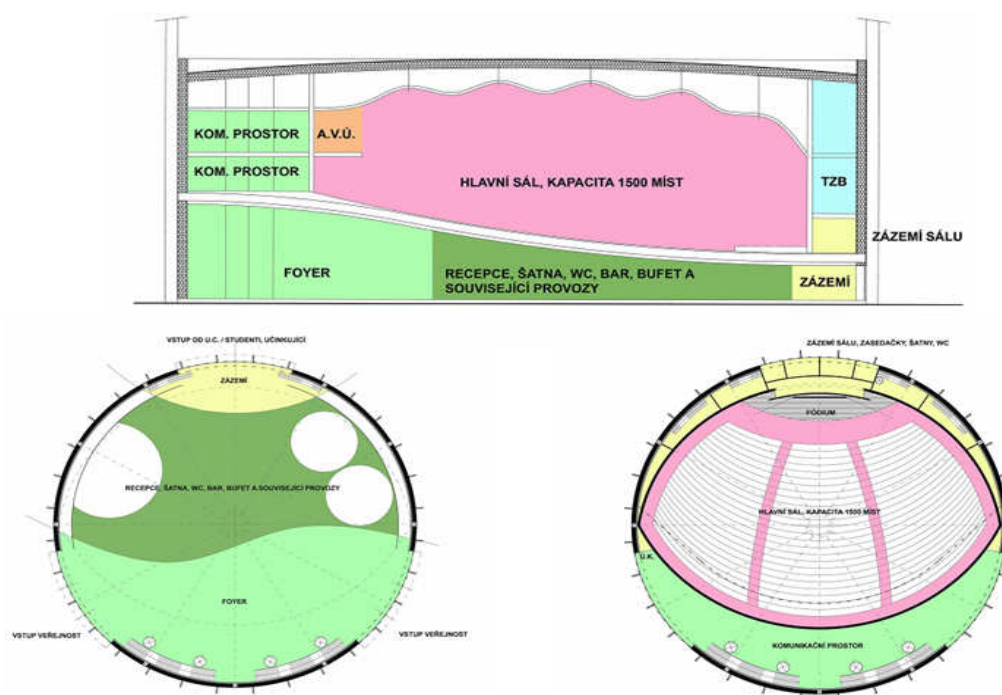
Zdroj: vlastní foto

Obr. 5.7 Objekty zařazené do přestavby Dolní oblasti Vítkovice

Zdroj: prezentace Nové Vítkovice

Obr. 5.8 Vnitřní přestavba plynojemu

Zdroj: prezentace Nové Vítkovice

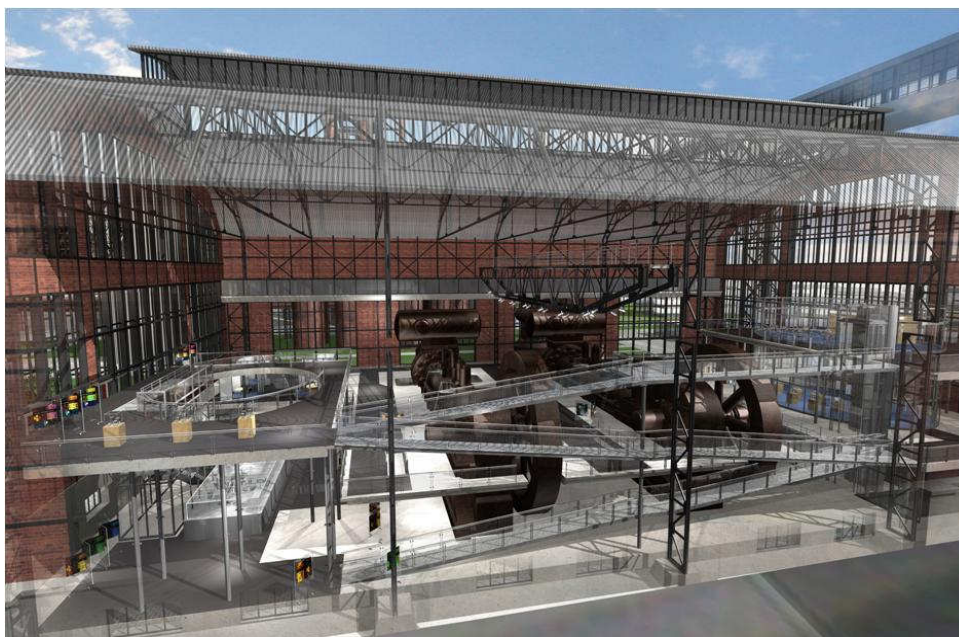
Obr. 5.9 Vnější pohled na plynojem

Zdroj: vlastní foto

Obr. 5.10 Navrhovaný vzhled VI. ústředny

Zdroj: prezentace Nové Vítkovice

Obr. 5.11 Navrhovaný vzhled haldy Hrabůvka

Zdroj: prezentace Nové Vítkovice

Příloha č. 2 – dotazník Technické památky v Ostravě

Dobrý den,

jsem studentka 3. ročníku Vysoké školy báňské v Uherském Hradišti, obor Ekonomika cestovního ruchu. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění anonymního dotazníku, který bude sloužit jako podklad pro zpracování mé bakalářské práce na téma *Uplatnění technických památek v cestovním ruchu*.

1. Pohlaví:
  - a) Muž
  - b) Žena
2. Do které věkové kategorie se můžete zařadit:
  - a) Méně než 20 let
  - b) 20 až 29 let
  - c) 30 až 39 let
  - d) 40 až 49 let
  - e) 50 až 59 let
  - f) Více než 59 let
3. Ze kterého kraje pocházíte:
  - a) Jihočeský
  - b) Jihomoravský
  - c) Karlovarský
  - d) Královéhradecký
  - e) Liberecký
  - f) Moravskoslezský
  - g) Olomoucký
  - h) Pardubický
  - i) Plzeňský
  - j) Praha
  - k) Středočeský
  - l) Ústecký
  - m) Vysočina
  - n) Zlínský
  - o) Jiný

4. Jakého nejvyššího vzdělání jste dosáhli:
  - a) Základní
  - b) Středoškolské bez maturity
  - c) Středoškolské s maturitou
  - d) Vysokoškolské bakalářské a VOŠ
  - e) Vysokoškolské magisterské
  - f) Vysokoškolské doktorandské
5. Jak často navštěvujete muzea a památky:
  - a) Několikrát ročně
  - b) Alespoň jedenkrát ročně
  - c) Spíše výjimečně
  - d) Dosud jsem nic nenavštívil/a
6. Co si představujete pod pojmem technická památka:

.....

.....
7. Znáte technické památky na Ostravsku:
  - a) Ano
  - b) Ne
8. Které z uvedených technických památek jste navštívili:
  - a) Dolní oblast Vítkovice
  - b) Hornické muzeum OKD (Landek)
  - c) Důl Michal
  - d) Jiné .....
  - e) Žádné
9. Které z uvedených technických památek se chystáte navštívit:
  - a) Dolní oblast Vítkovice
  - b) Hornické muzeum OKD (Landek)
  - c) Důl Michal
  - d) Jiné .....
  - e) Žádné

10. Co Vás přivedlo k návštěvě technické památky:

- a) Zájem o hornictví a hutnictví
- b) Rád/a poznávám nové památky
- c) Doporučení přátel
- d) Upoutávka v médiích
- e) Jiné .....

11. Jaký přínos pro Vás měla navštívená památka:

- a) Informativní
- b) Vzdělávací
- c) Estetický

12. Byli jste spokojeni s výkladem průvodce a délkou prohlídky:

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

13. Pokud jste nebyli spokojeni, změnili byste něco:

.....
.....

14. Jste spokojeni s cenou vstupného:

- a) Ano, cena je odpovídající
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne, cena je příliš vysoká